

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Psychologie van de deelneming bij de vorming en de activiteit van criminele benden

Bij gebrek aan systematische waarneming der feiten, heeft de traditionele strafrechtswetenschap vaak in het begrip *deelneming* verschillende strafbare handelingen omvat, met als enig gemeenschappelijk kenmerk de veelheid van daders.

De rechtsleer trad deze zienswijze bij en aanvaardde aldus de hypothese — zonder ze nochtans te bespreken — dat de aanwezigheid van meerdere daders een verschijnsel is dat voorkomt bij het begaan van *één enkel misdrijf*. Aan de tegenwoordigheid van meerdere daders heeft zij de omstandigheid tegengesteld dat deze daders altijd zouden samenwerken aan één enkel misdrijf. Zij heeft de deelneming opgevat als een antinomie tussen de *eenheid van het misdrijf* en de veelheid der daders.

Een dergelijke opvatting moest de klassieke bekoren, die dan ook uit het oog verloren dat de positieve werkelijkheid een meer subtiel onderscheid eist. Inderdaad, vaak dragen individuen hun hulp bij tot het plegen van een misdrijf in omstandigheden die de vereisten van het Strafwetboek ontgaan : hun doel is niet een bepaald misdrijf te plegen; zij zijn meestal bezield met onbepaalde voornemens en hebben alleen het inzicht de omstandigheid te baat te nemen om een inbreuk te plegen; ze leggen er zich vooral op toe een organisatie, die eventueel de delinquentie zou kunnen bevoordelen, tot stand te brengen.

Zulke gedraging leidt zeker tot het nemen van initiatieven, het uitoefenen van invloeden en het stellen van daden die getuigen van een diffuse criminaliteit en die reiken tot een aanhoudende of herhaaldelijke onwettige activiteit, waarbij het moeilijk, zelfs onmogelijk is de rol van ieder individu, in al de fasen en in al de daden van het misdrijf, nauwkeurig te bepalen.

In een dergelijke vereniging van misdadigers slaagt men er nooit in, met de accuratesse door onze wetten geëist, te oordelen welk deel der verantwoordelijkheid normaal op elk der leden berust.

De traditionele wetgevingen hebben, bij hun incriminaties, rekening gehouden met het bestaan van criminele benden (1) die zij echter op de meest verscheidene wijzen hebben genoemd : « samenspanning », « gewapende bende », « vergadering van personen », « samenscholing », enz. Beheerst door strenge individualistische opvattingen, hebben zij deze verschillende

« gregaire » vormen van de criminele activiteit niet willen definiëren; zij verplichten alleen de rechter na te gaan en vast te stellen in welke mate ieder individu één der handelingen die de incriminatie uitmaken heeft begaan. Het enige onderscheid dat door de rechter dient gemaakt, slaat op het essentiële of het bijkomende karakter van deze handelingen.

Het inzicht dat aanleiding geeft tot de vorming van een criminele bende, verschilt zodanig van de wettelijke opvatting, dat, in de meeste gevallen, de rechter in de onmogelijkheid zal verkeren de taak die hem ten deel valt te vervullen. In de oorspronkelijke intellectuele structuur van sommige benden (namelijk van de gevaarlijkste) is het voornaamste element van iedere deelneming, het *voorafgaand overleg*, zeker en bepaald wat de algemene misdadige doeleinden betreft, doch onbepaald en afhankelijk van het toeval t.o.v. de misdrijven die zullen gepleegd worden.

Deze onnauwkeurig bepaalde gedragslijn, alsook de invloed van onvoorziene en gebeurlijke factoren, gelden ook t.o.v. de handelingen van ieder afzonderlijk misdrijf die de leden later zullen plegen. Wil men zo nauwkeurig mogelijk de anti-sociale rol van een individu, lid van een bende, kennen dan is het nodig te bepalen en zijn strafbare daden, en de plaats die hij bekleedt, hetzij in de organisatie, hetzij bij de aanpassing van deze organisatie aan de eisen der misdadige activiteit.

De vereniging van misdadigers is een bestendig en oud delictueel verschijnsel, waarvan de ontwikkeling begunstigd wordt door oorlogen, vooral wereldoorlogen, zoals die uit de eerste helft van onze eeuw.

Daarenboven volgen de misdrijven en de wijzen waarop zij worden begaan van nabij de wetenschappelijke vooruitgang : een reeks inbreuken kunnen thans slechts met de hulp van technici en specialisten « volgens de regels van de kunst » worden gepleegd. Een paar voorbeelden zullen dit verduidelijken.

De diefstal van auto's eist zoveel ingewikkelde en gespecialiseerde handelingen, dat dit misdrijf slechts door georganiseerde benden kan gepleegd worden : braak, ontvreemding, camouflage van de motor en van de carrosserie, het vervaardigen van valse identificatiebescheiden, het overbrengen naar het buitenland, het te koop stellen, enz.

Zonder de tussenkomst van een nauwkeurig ingerichte vereniging, worden dergelijke misdrijven vlug ontdekt, dank zij de immatriculatie en het gemakkelijk herkennen van deze wagens. Opgemerkt moet worden dat zekere noodzakelijke werkzaamheden, zoals camouflage en vervoer, slechts kunnen gebeuren na het plegen van de diefstal en ze kunnen dus op zichzelf niet vervolgd worden, voor zo ver zij geen misdrijf uitmaken. Daarenboven wordt, in de meeste gevallen, de criminele bende gevormd in omstandigheden, vreemd aan de daden, die ze zal stellen en heeft ze activiteitsplannen die hoofdzakelijk afhangen van de gelegenheid die zich zal voordoen.

In gevallen van gewapende overval, gewoonlijk « hold-up » genoemd, beogen de inrichters van de bende een doel dat voortkomt uit meer uitgebreide inzichten die zouden moeten bepaald worden. Het handelen in vereniging biedt hier dan de volgende voordelen :

1° Door de groep toe te laten goed beschermde of verdedigde personen of instellingen (banken, incasseerders, stapelhuizen, enz.) aan te vallen, verhoogt het rendement van het misdrijf ;

2° De verdeling der rollen, bij het voltrekken van het misdrijf, versterkt de onverschrokkenheid der aanranders. Deze rolverdeling is een waarborg tot hulp en geeft aanleiding tot een sterker gevoel van veiligheid ;

3° Het gebruik van beter aangepaste middelen om de inbreuken te onttrekken aan het onderzoek der overheid en om de daders en mededaders aan de vervolgingen te doen ontkomen is aldus mogelijk.

Een andere misdadige activiteit die een voorafgaande organisatie eist, is het vervalsen van munten of bankbiljetten. Dit misdrijf vergt de medewerking van graveurs, soms echte kunstenaars, van min of meer bedreven handlangers, belast met de vervalste deviezen uit te geven. De vlugheid waarmee de uitgaven vaak worden ontdekt, de publiciteit die aan het in omloop zijn van valse munt in bepaalde streken wordt gegeven, dwingen de inrichters van de bende allerlei middelen, gekenmerkt door hun uitzonderlijke snelheid, te gebruiken. In de meeste gevallen wordt deze misdaad trouwens buiten de grenzen gepleegd.

En zo gaat het ook met de handel in verdoovingsmiddelen, het terrorisme, de handel in blanke slavingen, misdrijven die, over 't algemeen, een internationaal karakter vertonen, gekenmerkt door het voorafgaand en noodzakelijk bestaan van een grote organisatie, waarin de rollen, door de omstandigheden gecoördineerd, moeilijk a posteriori te bepalen zijn.

Het komt ook voor dat sommige delinquenten de hulp van een inrichting zoeken, met het eenvoudige doel elementen voor een grotere psychologische veiligheid te vinden in de deelneming van andere individuen aan hun activiteit. Het vormen van een vereniging is dan ook niet altijd een noodwendige factor, maar, bestaat hij bij het begaan van een reeks misdrijven, dan wordt het een essentiële factor, waaraan de wet over 't algemeen de draagwijdte niet toekent die de sociale veiligheid en het sociaal bewustzijn eisen. De artikels 68 en 324 van het Belgische Strafwetboek bevatten zeker de kiem van het begrip *deelneming* die voortkomt uit het samenwerken van individuen aan het bestaan en de werking van een criminele bende. Maar de gedachte is omvat in de zeer nauwe perken van de medeplichtigheid (bijkomstige deelneming en verminderde straf) en van zekere misdrijven, waarvan de bepaling (b.v. de roverij) buitengewoon moeilijk is.

Daarbij vormen noch de uitdaging om een bende

op te richten (art. 325, al. 1), noch het in handen nemen van de leiding (323, al. 1), noch het deel uitmaken ervan (art. 324, al. 1) noch het regelmatig verlenen van materiële hulp, elementen van de deelneming aan misdaden of aan wanbedrijven door de bende gepleegd.

Kent men de omstandigheden waarin een misdadige vereniging ontstaat, stelt men vast dat een dergelijke vereniging de activiteit van haar leden doeltreffender maakt en dat ze hun zonder moeilijkheid toegang tot de grote criminaliteit verleent, dan komt men tot het besluit dat de gemeenschap slecht verdedigd is tegen het optreden van hen die, zonder rechtstreeks deel te nemen aan het misdrijf, soms gevaarlijker zijn dan de materiële daders.

Het is onze bedoeling niet thans reeds de perken te bepalen waarin de deelneming aan misdrijven, gepleegd door een criminele bende, strafbaar zou moeten zijn. Wij wensen vooreerst de gegevens in het licht te stellen waarop men zou moeten steunen om deze grenzen te bepalen.

Welnu, de eerste feiten die we hebben waargenomen laten ons toe vast te stellen dat, niettegenstaande haar diffuus kenmerk, de deelneming, zoals wij ze beschouwen, nooit andere vormen aanneemt dan mededaderschap of intellectuele medeplichtigheid. Het is een deelneming door middel van bevel, mandaat, raadgeving, materiële hulp, afwerking of eenvoudig voorafgaand overleg. Deze activiteiten komen min of meer overeen met deze die zekere oude Duitse wetboeken incrimineerden ten laste van de « begunstigers » van een misdrijf.

Nauwkeurig t.o.v. de inrichting en de werking der criminele benden, *diffuus* (d.i. onduidelijk, eventueel en in ieder geval onbepaald) wat de gepleegde misdrijven betreft en waarin de deelnemer niet noodzakelijk handelend optreedt, is dit element van ingrijpen steeds *louter intentioneel*.

Dus, indien de wetgever deze bijzondere deelneming wil sanctionneren, zal hij de belangrijke rol, gespeeld door de *psychologie van de groep* bij het oprichten en de *activiteit* der criminele benden moeten in aanmerking nemen. De studie van deze psychologie is dan ook van het grootste belang.

* * *

De bijzonderste vraagstukken betreffende het bestaan van criminele benden zijn de volgende :

- 1° Hoe ontstaan de benden ?
- 2° Welke is hun innerlijke organisatie ?
- 3° Welke zijn hun activiteiten ?
- 4° Wanneer en hoe wordt de leider der bende gekozen ?
- 5° Hoe gebeurt de recrutering ?

We zullen trachten een summier overzicht te geven van de voornaamste vaststellingen die aangaande deze problemen gedaan werden.

1. Het ontstaan van criminele benden.

Wil men de oorsprong van een gedragingsvorm bij de mens bestuderen, dan is de regel : vaststellen hoe deze gedraging ontstaat bij primitieve mensengroepen of bij kinderen. Wat de criminaliteit betreft, is het vaak de ontwikkeling van het kind die de meest interessante elementen en de zekerste gegevens verschafft, vermits, tijdens de eerste levensjaren, de geestesprocessen van het menselijk wezen en de afwijkingen die

het naar de misdadigheid zullen leiden, kunnen ontkend worden.

Het is dan dat talrijke individuele factoren, in nauw verband met sociale factoren, zich vertonen en dat de modernste strafactie zal trachten ze te ontdekken en te verwijderen, op het ogenblik dat het misdrijf zal worden gepleegd.

Gaat het nu om de criminele benden, dan zal dezelfde weg moeten worden gevolgd. Is het strafbaar feit de uiting van een collectief inzicht, dan blijkt het dat de reden om zich te verenigen, met het doel een misdrijf te plegen, haar oorsprong vindt zelfs vóór de adolescentie. De gedraging van het kind, met haar instinctieve en primitieve elementen, wordt alzo een aanwijzing en een bron van documentatie.

In onderhavige studie gaat het er niet om de evolutie der groepsvorming met criminele doeleinden na te gaan; nochtans laten de voorafgaande beschouwingen ons toe, bij het opsporen van de oorsprong der benden, onverschillig de gegevens te gebruiken die het verschijnsel bij de volwassene kunnen toelichten en nauwkeurig omschrijven; het kind zal bij onze analyse een voorname rol spelen, vermits de psychologen, de paedagogen en de criminologen sedert lang de aandacht hebben gevestigd op de studie der misdadige kinderbenden; ze zijn er in geslaagd de feiten in verband met deze benden en de wetten waardoor ze worden beheerst in het licht te stellen.

S. en E. Glueck, in een merkwaardig werk gepubliceerd in 1934, hebben kunnen vaststellen dat er jongensbenden bestaan, hebbende een erkende leider en leden die gehoorzamen aan specifieke wachtwoorden en zich naar wetten schikken; ze vergaderen op bepaalde plaatsen en beramen anti-sociale activiteiten (3). Deze auteurs merken op dat er geen *fundamenteel* verschil bestaat tussen de wijze waarop deze benden en tal van andere mensengroepen werden gevormd.

Voor Puffer (4) is een bende een aantal jongens dat gewoonlijk samenkomt en dat, om reden van onderlinge sympathie en vriendschap, zich blijft aansluiten. Hij beweert aldus dat de bendevoorming het gevolg is van een welbepaald instinct.

We zijn van mening dat, buiten deze affectieve oorzaken van bendevoorming, het schoolbezoek, het uitoefenen van een beroep, het feit dat jongens geen vast beroep hebben, ook aanleiding kunnen geven tot vorming van groepen.

Puffer vond in deze *sentimentele verwantschap* de aannemelijke verklaring van de bijzondere oriëntering die de activiteit van sommige adolescentenbenden kenmerkt; ze zal ook een invloed uitoefenen op de samenstelling van benden, bestaande uit volwassenen en een bepaalde oriëntering aan hun activiteit geven (valsmunterij, stelen van auto's, verdovingsmiddelen, handel in blanke slavinnen, enz.).

Bernfeld (5) is ook deze mening toegedaan wanneer hij het begrip bende associeert aan de affectieve band die zelfs bij primaire groepen, zonder enige organisatie, de leden die handelen, zonder een nauwkeurig vastgesteld doel, verenigt.

Houden we rekening met de hedendaagse zeden en gewoonten, dan moet niet alleen de sentimentele verwantschap beschouwd worden als factor van de bendevoorming, maar ook het bijeenkomen ter gelegenheid van sportwedstrijden of het zoeken naar zekere vermakenlijkheden (hazardspelen, weddenschappen, pronostieken, enz.).

Men mag daarbij niet uit het oog verliezen dat een verwantschap tot stand kan komen tijdens een verblijf in de gevangenis en dan is zij het noodzakelijk

gevolg van de betrekkingen, ontstaan tussen individuen die het voorwerp zijn van een maatregel van afzondering, oorzaak van een gevoel van minderwaardigheid, en die zich aldus in een toestand van zwakkere zedelijke weerstand bevinden.

Ten slotte kan soms een contact ontstaan tussen individuen, zonder enige particuliere verwantschap, die elkaar bij toeval ontmoeten. Wordt dit contact duurzaam, dan is het omdat ieder er een onvoorzien voordeel schijnt in te vinden; maar vaak is deze band onzeker en wordt hij door verraad gebroken.

Burt (6) beweert dat de bende tot stand komt dank zij het kudde-instinct (a herd instinct), in de hand gewerkt door sociale factoren, die het individu laten hopen op een verbetering der economische en fysieke voorwaarden van bestaan, maar die, in de eerste plaats, de uiting is van de erfelijke neigingen van de mens, om andere mensen op te zoeken en met hen in gemeenschap te leven. Dit is ook de zienswijze van Dr O. Decroly (7) wanneer hij spreekt van het «instinct social».

De auteurs die de kinderbenden van dichtbij bestudeerden, met het doel de drijfveren op te sporen die de kinderen er toe brengen hun familiaal milieu te verlaten, om deel te maken van een anti-sociale groep, kunnen met deze verklaring geen vrede nemen. Volgens Thrasher (8) heeft de toekomstige delinquent onbewust, doch noodzakelijk, een vergelijking gemaakt tussen de middelen tot machtsuitbreiding die hem door de bende zullen verschaffd worden en de toestand van minderwaardigheid of zedelijke minderheid waarin hij zich voelt in het familiale milieu: het kind en de adolescent vinden dan in de groep de kracht om te reageren tegen de enige autoriteit die zij tot hiertoe op hun weg vonden: de vaderlijke macht. Door een soort voorbarig toebehoren aan de wereld der volwassenen verwerven zij meer durf en bedrevenheid (9).

Op zijn beurt legt Chazal de nadruk op het feit dat onbewuste gevoelens de kinderen aanzetten om, van uit de familiale groep, over te gaan naar de misdadige groep: «Nous croyons pouvoir affirmer que très fréquemment, sous des causes sociales qui amènent l'enfant à faire de la rue son milieu électif d'existence, se dissimulent des causes affectives. L'enfant n'a pas toujours lui-même une conscience exacte de ces forces qui font de lui un garçon de la rue. Leur cheminement dans le psychisme est souvent inconscient. Leur dynamogène n'en est pas moins très vive» (10).

Dezelfde wet is toepasselijk als het gaat om de gedraging van de volwassene: wil hij deel uitmaken van een criminele bende, dan is het omdat hij er door een compenserende behoefte naar gedreven wordt, bij uitzondering — en dit dan nog in zekere mate — wat de leider betreft. Door een natuurlijke tegenstelling schijnt de vereniging, zelfs die van criminele aard, aan hen die ze «psychologisch» benaderen, de gelegenheid te bieden om de verlangens van hun leeftijd, hun natuurlijke behoefte aan avonturen, hun aangeboren neiging om «het spel van het leven» te verwezenlijken, te bevredigen. En wat als werkelijk beslissend voorkomt, is dat die gelegenheid hun *zonder risico* schijnt geboden te worden, vooral wanneer het gaat om handelingen die zeker een onwettig karakter hebben. De aantrekkingskracht van een misdadige bende wordt aanzienlijk versterkt door het feit dat, door de collectieve houding van goedkeuring, voor elk lid het gevoel van *schuld* vermindert of zelfs verdwijnt.

Nooit heeft men op voldoende wijze de nadruk gelegd op deze omstandigheid die, voor de grote criminaliteit, een voortdurende bron van recrutering is. Al de zwakken, de losbandigen of de onbekwamen; al

diegenen die er van overtuigd zijn dat hun individuele verdedigingsmiddelen ze niet voldoende beschermen; al diegenen die naar een element van macht zoeken, zijn een welaangeduide prooi voor de anti-sociale groepen.

Trouwens, zodra de leden gedurende enkele tijd aan de activiteit van een bende deelnemen, verschilt hun gedraging in zeer hoge mate met hun vroegere handelwijze en verwerven ze een bijzondere psychologie, waarover we verder zullen uitweiden (11).

Een laatste vraag rijst: Hoe kan men de eigenaardige samenstelling van zekere criminele verenigingen verklaren?

Het is vaak opvallend hoe de leden van eenzelfde bende verschillen t.o.v. hun milieu, hun leeftijd, hun beroep, hun sociale stand, hun intellectuele ontwikkeling. Het valt buiten het bestek van dit werk een wetenschappelijke verklaring van ieder dezer verschillen te geven. De samenstelling van een bende is zeer dikwijls afhankelijk van de aard van haar activiteit; zo gebeurt het b.v. dat, wanneer het nodig is toegang te vinden tot zekere administraties, de bende tracht de medewerking te vinden zelfs van staatsbeambten (cf. diefstal van ravitailleringsegels). Zekere benden hebben, in andere gevallen, beroep gedaan op « technici ».

Nochtans kan het gebeuren dat de bende zich « spontaan » vormt en ze dankt dan haar bestaan aan toevallige sociale gebeurtenissen. Zo beschrijft W. Foote Whyte de structuur van anti-sociale groepen die zich spontaan op straat vormden en die hij op kenschetsende wijze « Street Corner Societies » noemt (12). Deze verenigingen ontstaan op de «hoek van de straat» en zijn zeer veranderlijk wat hun structuur, hun samenstelling en hun activiteit betreft. Een belangrijk punt waarmee rekening dient gehouden bij de organisatie van de sociale reclassering der leden van delinquente groepen is, dat in de spontane benden de invloed van het gewezen individueel milieu op sporadische wijze tot uiting komt in de activiteit van de groep en dat deze invloed dikwijls de samenstelling, de vorm en de omvang van de bende bepaalt.

Aangaande het aantal leden der criminele benden kunnen we, noch uit onze enquêtes, noch uit de auteurs die we hebben geraadpleegd, iets positiefs afleiden.

Chevaleva-Janovskaja stelde bij de studie van de spontane groepsvorming bij kinderen vast, dat deze groepen over 't algemeen, 2, 3 en 4 leden telden (14).

Het is vanzelfsprekend dat voor elke soort misdrijf er een optimum aantal deelnemers bestaat, maar dit aantal is in verhouding met de omvang van de delictuele activiteit van de groep.

De tussenkomst van vrouwen in de criminele «apolitieke» benden is een uitzondering. Meestal, zowel bij kinderen als bij volwassenen, is de groep unisexueel en vrouwengroepen komen haast niet voor.

Nochtans gebeurt het dat men een vrouw op de hoogte brengt van de activiteit van de bende of dat men haar belast met de opbrengsten van het misdrijf te bewaren (heling). Men doet ook op haar beroep om logies te verschaffen en deze hulp te verlenen die art. 68 van het Strafwetboek als medeplichtigheid bestempelt.

De duur van het bestaan van de misdadige benden is uiteraard veranderlijk. In de eerste plaats hangt hij af van de snelheid der repressie en van de opsporingsmiddelen door het Gerecht gebruikt. Merken we hier op dat bij kinderen de benden zich veel vlugger ontbinden dan bij volwassenen. Voor de kinderen is de bende veeleer een bijkomende bezigheid dan een werkelijk beroep. Daar de kinderen en zelfs de adoles-

centen minder goed hun handelingen vermommen en hun bijeenkomsten meer de aandacht vestigen, worden ze ook vlugger ontdekt. Immers, ze hebben geen «désir de sociabilité» (15), en het gevoel voor collectiviteit, voor samenwerking, voor opoffering ten voordele van het algemeen nut van de groep ontbreekt meestal.

De studie van deze oorspronkelijke kenmerken der criminele benden zou het kader van deze uiteenzetting te buiten gaan. We zullen ons dan ook moeten beperken tot hun summier opsomming waarvan we sommige punten verder zullen bespreken.

II. Organisatie der criminele benden.

We hebben reeds gewezen op sommige factoren die van aard zijn het belang der criminele benden te verklaren, wat het aantal leden betreft. Deze gegevens zijn algemeen en gelden reeds voor kindergroepen.

Thrasher geeft in de volgende tabel het aantal individuen die deel uitmaakten van 895 «gangs» te Chicago. Niettegenstaande het bijzonder karakter der Amerikaanse verenigingen van misdadigers, «gangs» genoemd, dienen deze cijfers onze aandacht gaande te maken (17):

Aantal leden	Aantal gangs	Percentage
van 3 tot 5	37	4,1
6 - 10	198	22,1
11 - 15	191	21,5
16 - 20	149	16,7
21 - 25	79	8,8
26 - 30	46	5,1
31 - 40	55	6,1
41 - 50	51	5,7
51 - 75	26	2,9
76 - 100	25	2,8
101 - 200	25	2,8
201 - 500	11	1,2
501 - 2000	2	0,2
	895	100

Het zijn dus de benden bestaande uit 6 tot 15 leden die het meest voorkomen.

In de Westeuropese landen is dit aantal niet zo groot. De autodiefstallen (waarop we vooral attent waren, omdat, sedert de oorlog, hun aantal aanzienlijk steeg, door het feit dat er veel meer wagens in omloop zijn dan vroeger) worden zelden door meer dan vijf of zes individuen gepleegd. Uit de onderzoeken gedaan door het Studiecentrum René Marcq, verbonden aan de Vrije Universiteit te Brussel, blijkt dat op 145 dergelijke diefstallen, gepleegd in België en in 't bijzonder in de hoofdstad, er 64 gepleegd werden door individuen waarvan geen mededaders werden gevonden.

31	werden gepleegd door 2 delinquenten.
22	» » » 3 »
9	» » » 4 »
18	» » » 5 »
1	werd » » » 15 »

De omvang van de misdadige bende breidt zich niet oneindig uit; buiten de invloed van zekere materiële factoren die een buitenmatige ontwikkeling belemmeren, bestaan er eveneens belangrijke psychologische factoren die de recruteringsremmen.

Hoe gevaarlijker de activiteit en hoe aanzienlijker haar voordelen en opbrengsten, hoe meer de bende zich toehaalt en gesloten blijft voor indringers. Draconische voorwaarden tot toegang, evenals strenge gedragingsnormen zijn voorgeschreven. Bij elk conflict

tussen het collectief en het individueel belang wordt dit laatste onverbiddelijk opgeofferd.

Indien de solidariteit bij *het handelen* en bij *het verdelen der winsten* de regel is, blijkt het toch dat zij zich moeilijk handhaaft wanneer de bende op de proef wordt gesteld. Dit is dan ook de reden waarom de bende zich wil organiseren en een leider aanstelt. Vele groepen trachten deze organisatie te bereiken met één der leden aan te duiden dat zal moeten beslissen wanneer er zekere voorzorgen moeten genomen en opdrachten moeten verdeeld worden; verder handelt ieder lid ongeveer naar eigen goeddunken, veelal volgens inlichtingen en aanduidingen, minder volgens instructies en bevelen. Stelt de bende zich ten doel auto's te stelen, dan komt de aanstelling van de leider voor als een waarborg tegen de verduistering, gepleegd door hen die alleen rechtstreeks de winsten van de gemeenschappelijke misdrijven innen. De individuen waarvan de medewerking na het plegen van diefstallen onontbeerlijk is, vallen min of meer onder de wettelijke kwalificatie van heler: het zijn de «demonstrateurs», de «camoufleurs», de vervalsers, de verdachte garagehouders, enz.

In de bende waar de behoefte aan een leider zich laat voelen, komt geleidelijk een uiterst nauwkeurige organisatie tot stand.

Naast bepaalde uiterlijke kenmerken, middelen om contact te houden, vaste vergaderplaatsen, gewone handelwijzen, leggen de sterk georganiseerde benden dikwijls ook strenge, geschreven of mondelinge regels van «deontologie» op, die zo ver gaan dat ze van de neophiet het ondergaan van één of meer proeven eisen.

III. De activiteit der criminele benden.

Wanneer men de criminele handelingen van de benden in hun geheel beschouwt, is het niet gemakkelijk een onderscheid te maken tussen de daad van de geïsoleerde delinquent en de omstandigheden die aan de basis der deelneming liggen. Varendonck beproefde dit onderscheid te maken wat de adolescenten betreft en heeft zodoende enkele gegevens naar voren gebracht van dien aard dat ze de gedraging der volwassenen belichten (18).

Stelt een bende een leider aan, dan schijnt de invloed van deze laatste de keuze van de activiteit van de groep te bepalen; nochtans is deze invloed meer schijnbaar dan werkelijk. De reële en onbewuste invloed komt meestal uit het milieu waarin de leden van de bende leefden of waartoe ze toegang kregen, wat daarbij het bestaan van groepen met verschillende criminele activiteiten verklaart.

Dit alles verloopt eenvoudiger wanneer de bende een wel bepaald doel nastreeft (b.v. valsmunterij of handel in verdovingsmiddelen) en wanneer de moeilijkheden, verbonden aan het vinden van een middel tot opbrengst (matrijzen en persen, het bekomen van verdovingsmiddelen) iedere wijziging van de activiteit tot gevolg hebben.

Sommige misdadigersbenden gaan om zo te zeggen op jacht (dit was het geval van de zogenaamde «chauffeurs» die na de oorlog 1914-1918 de velden plunderden en de hoeven in brand staken ten einde de boeren te dwingen hun verborgen rijkdommen af te staan) met het inzicht een hele streek stelselmatig uit te plunderen. Ter gelegenheid van deze dwaze ondernemingen stroopt men daarbij wild, steelt men en zal men soms ook wel verkrachten, moorden en doden; dit alles gaat dan gepaard met verkenningsoperaties. In de benden van autodieven valt deze rol aan bepaalde leden ten deel — de werkelijke dieven — ter-

wijl anderen wachten tot het «werk» wordt voorgebracht.

Door het feit zelf dat ze bestaat en dat ze in zekere mate georganiseerd is, kan de bende zich toeleggen op criminele daden waaraan de enkeling, die alleen handelt, zelfs niet kan denken. *Braak* is de gewone wijze van optreden en, indien we heden ten dage het aantal benden dat zich specialiseert in het openbreken van brandkasten (inbreuk die zelden door één enkel individu wordt gepleegd) zien verminderen, dan is dit alleen hieraan te wijten dat het voor een bende gemakkelijker is zich belangrijke sommen te doen overhandigen door een aangerande incasseerder of zich, met het machinepistool in de hand, aan de loketten der banken aan te bieden.

Een laatste punt dient genoteerd. Slaagt het gerechtelijk apparaat er in de hand te leggen op enkele handlangers of zelfs op zekere «aanzienlijke» leden van een bende, dan heeft dit niet noodzakelijk voor gevolg dat een einde wordt gesteld aan haar criminele activiteit. Vaak vinden verspreide elementen zich in andere streken terug, ten einde hun taak, waarvoor ze een bijzondere aanleg hadden verworven, voort te zetten en dit, omdat ze zich hebben gespecialiseerd en thans onbekwaam zijn hun handelwijze te veranderen. Nochtans gebeurt het dat meestal jonge elementen zich oriënteren naar andere misdrijven, of, in hun ontsteltenis andere invloeden ondergaan. Hier merkt men dan duidelijk hoe ondoeltreffend de repressieve actie is die, bij gebrek aan bepaalde inbreuken, onmachtig is t.o.v. de meest belangrijke leden van een bende (gewoonlijk de minst stoutmoedigen, omdat ze nog onervaren zijn); dezen, dank zij een sociale hulp, zouden even gemakkelijk kunnen gereclasseerd worden als blootgesteld te zijn opnieuw door een criminele bende te worden opgenomen.

IV. Hoe en wanneer kiest de bende haar leider?

Het verschijnsel, door de sociologen «cephalisatie» genoemd, komt vroegtijdig voor bij de psychologische en geestelijke evolutie van de mens. Het is omstreeks het tweede leerjaar van de lagere school (gemiddelde leeftijd: 7 jaar) dat Varendonck de eerste verschijnselen van «leadership» heeft opgemerkt. Adelberg (19) observeerde te Wenen kinderen van 2 tot 6 jaar en stelde vast dat dit verschijnsel reeds in de kindertuin voorkomt.

Thans staat het vast dat de meerderheid der kindergroepen, zonder er zelfs de noodwendigheid van te voelen, zich een leider geven of er een aannemen. A fortiori, vindt men hetzelfde verschijnsel bij volwassenen, vooral bij de noodwendigheid die voortspruit uit de te vervullen taken.

Het volstaat de normale en wettige groepen te observeren, om zich rekenschap te geven dat de noodwendigheid van een leider zich nog sterker laat voelen wanneer de ganse activiteit van een groep geheim of clandestien moet worden gehouden. Zoals we reeds vroeger opmerkten, is zelfs in onwettige of oneerlijke verenigingen de tegenwoordigheid van de leider een element van veiligheid en vooral van billijkheid. Behalve in uitzonderlijke gevallen, daar waar het karakter en de persoonlijkheid van de mens een beslissende rol spelen, is de leider gewoonlijk ook en vooral de verantwoordelijke persoon.

Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen de tijdelijke en permanente of duurzame groepen. Bij de eerste is de hoofdrol accidenteel, vermids de noodwendigheid van een leider relatief is. De affectieve kenmerken, vermeld door Puffer en Bernfeld, zijn

desgevallend van het allergrootste belang: het gevoel van billijkheid, van vriendschap, van solidariteit, gepaard met energie en wilskracht, liggen aan de basis van het prestige aan de « leader » toegekend.

Zijn de groepen permanent en hebben zij een welbepaald doel, dan zijn de zedelijke en sentimentele kenmerken van de leider gewoonlijk onderschraagd door materiële of psychologische omstandigheden, eigen aan de groep:

1. *het gevoel van initiatief*: vaak heeft de bende haar ontstaan te danken aan de leider of is hij er de stichter van;
2. *een sterke persoonlijkheid*, die vooral tot uiting komt bij het voorzien van de moeilijkheden en het voorstellen van de middelen om ze te overwinnen;
3. *in het bezit zijn van zekere voorwerpen om het doel te bereiken*; noteren we hier dat de invloed van de leider aanzienlijker wordt indien hij het lokaal bezit waarin de bende kan vergaderen;
4. *over een zekere aanleg of kennis beschikken* die van die aard zijn dat ze bijdragen tot het welslagen van de ondernemingen; met de leeftijd en de ervaring wordt rekening gehouden;
5. *een fysisch of zedelijk overwicht*.

Deze laatste factor is van het grootste belang voor de sterk georganiseerde benden waarvan de gevaarlijke activiteit op ieder ogenblik een bijzondere waakzaamheid vergt.

Zo ontstaat dan een type van individuen, bestudeerd door Levy (20), waarvan de gedraging, niettegenstaande de verschillen te wijten aan de aard van de groep, de stempel van een duidelijk despotisme draagt.

De wijze waarop een leider van een bende wordt aangesteld is eveneens zeer verschillend. Wordt de groep gevormd onder het impuls van een persoon die aan één der vijf hierbovenvermelde voorwaarden beantwoordt, dan is hij het die over 't algemeen tot leider wordt verkozen.

Thrasher meent nochtans dat de gang zich vormt en dan pas de « leader » er uit oprijst, ten gevolge van wederzijdse handelingen der leden (21). Andere auteurs merkten op dat de leiders soms gewone leden van andere groepen zijn en dat de keuze afhangt van de omstandigheden, de leeftijd, het geslacht, het karakter en de persoonlijkheid (22). Volgens Willis Reals blijven de leiders voor degenen die ze verkozen, *mutatis mutandis*, *de besten* (23).

V. Hoe gebeurt de recrutering?

Om dit vraagstuk op te lossen beschikken we over geen voldoende elementen om toe te laten algemene beschouwingen naar voren te brengen.

Bij de ontleding van andere aspecten der criminele benden, hebben we doen uitschijnen dat de straat, de school, de snipperuurtjes, de bezigheden of het spel gunstig zijn voor de recrutering. Het is normaal dat de samenstelling van elke bende afhankelijk is van de omstandigheden waarin ze zich heeft gevormd en van de doeleinden die ze beoogt. Het is door het aspect dat een bende aanneemt op het ogenblik dat ze wordt ontdekt, dat kan bepaald worden hoe en in welke voorwaarden ze zich heeft samengesteld. Varendonck heeft aan de andere kant doen opmerken dat, door zich bij een bende aan te sluiten, de neophieten vrijwillig afstand doen van hun persoonlijkheid bij het handelen; ze aanvaarden zich neer te leggen bij de

gegeven bevelen en onthouden zich, over 't algemeen (behalve bij enkele uitzonderingen), hun zienswijzen te doen zegevieren bij de collectieve gedraging (24). In sommige groepen is de afstand van de persoonlijkheid totaal; de pas aangekomene is verplicht al de voorwerpen of het geld waarover hij beschikt en die nuttig zouden kunnen zijn tot de verwezenlijking van het doel dat de vereniging nastreeft, af te staan. Vrijwillig aanvaardt hij de gevolgen van het gebruik dat de andere leden van de bende er zouden van maken. Deze houding toont aan hoe weinig de klassieke opvatting der deelneming aangepast is aan de psychologische werkelijkheid, die de grondslag uitmaakt van de vorming der verenigingen van misdadigers.

De rechtsleer, gevolgd door de wetgever (25), heeft zich steeds bekommerd om de uitoefening van het gezag in dergelijke verenigingen. De sociologische observatie wijst nochtans op het feit dat de onderwerping aan de leider noch constant, noch zeker is. Hoewel, in geval van gevaar, bij sommige ondernemingen of bij aanvallen, deze onderwerping vrijwillig integraal is, is zij, in ogenblikken van mindere spanning, vatbaar voor een zekere plasticiteit, vooral wanneer de persoonlijkheid van de leider zich niet duidelijk aftekent.

Is het onontbeerlijk, in een gerechtelijke instantie, voor juridische doeleinden de juiste graad van de tussenkomst van de leider der bende in zekere handelingen of misdrijven te bepalen, dan moet men zich houden aan de wijze waarop de aard der feiten en de persoonlijkheid van de leider de min of meer integrale onderwerping der leden hebben kunnen vorderen.

Zoals al de andere sociale groepen, rechtvaardigen de criminele benden hun reden van bestaan door het aanvaarden van een zeker aantal idealen, waaronder het meest verrassende zeker het ideaal van Rechtvaardigheid is. Het is op de leider dat over het algemeen de last rust de gevoelens van billijkheid, eigen aan de vereniging, waar te nemen en ze te bevredigen, in 't bijzonder wat de ongelijke of de evenredige verdeling der winsten betreft. Maakt hij van zijn macht misbruik of kwetst hij één der fundamentele gevoelens van de groep, dan reageert deze en treft maatregelen die soms bestaan in het uitsluiten van de leider of in het ontbinden van de vereniging.

In deze verenigingen die aan de zelfkant van de maatschappij leven, is, evenals het rechtvaardigheidsgevoel, de wedijver niet uitgesloten; daarop berusten zelfs de individuele reacties, zoals de begerigheid en de hoogmoed, waarvan men overeenkomstige gevoelens in wettige groepen terugvindt. Het individu, lid van een criminele bende, bekommert er zich om, aangezien de gevaarlijke toestand waarin het steeds verkeert, ieder van zijn handelingen te vergelijken met deze van anderen en er zijn eigen gedraging aan aan te passen. Anderzijds wordt het welslagen van een gevaarlijke of moeilijke criminele onderneming vaak een middel om zich van de andere leden te onderscheiden en hen verplichtingen op te leggen. Men moet dus vaststellen dat de leden van een criminele bende elkaar beïnvloeden en dat door een behendige en onbewuste oriëntering deze wederkerige invloed van nut zou kunnen zijn bij een sociale prophylaxie. Deze gegevens rechtvaardigen en verklaren de methode van reclasering volgens welke men zich in de groep mengt, ten einde hem er toe te brengen, door een invloed die binnen in de groep ontstaat, aan de onwettige handelingen te verzaken (26).

De resultaten in Frankrijk bekomen door verenigingen zoals « Les amis des enfants de Paris » of « Les équipes de l'amitié », die zich op dergelijke wijze met

kinderbenden bezighouden, waren te dien opzichte zeer aanmoedigend.

Dit overzicht is te beknopt om op grondige wijze deze belangrijke problemen te behandelen. Het laat ons nochtans toe te concluderen, t.a.v. het juridische aspect, dat het voorwerp van onze studie uitmaakt: Rechtvaardigt het psychologisch proces, waardoor het toebehoren tot een criminele bende geconditionneerd wordt, dat dit toebehoren, onafhankelijk van iedere rechtstreekse tussenkomst in het misdrijf, zou kunnen beschouwd worden als deelneming?

Zonder enige twijfel moet het antwoord bevestigend zijn. Al onze vaststellingen getuigen dat de criminele benden een eigen *anti-sociale individualiteit* hebben, verschillend van deze van hun leden, maar die nochtans de gedraging van deze leden bepaalt, wijzigt of oriënteert. Dezen die geen deel hebben genomen aan een misdrijf, hebben de mogelijkheid dit misdrijf te plegen aanvaard en gewild; ze hebben de opbrengst er van begeerd, ze hebben de lasten in verband met het in stand houden, het organiseren en het handelen van de bende gedragen.

Aan de andere kant maakt de continuïteit van de misdadigheid, zoals ze door de vereniging verzekerd is, een factor van ernstig sociaal gevaar uit. Het arresteren van één der daders bij het ontdekken van een misdrijf, stelt niet noodzakelijk een einde aan de bende en laat het gevaar bestaan.

In werkelijkheid, wat het overleveren en de continuïteit van dit misdadig « juridisch wezen » verzekert, is de intellectuele band die, naargelang de deelneming duurt, de leden van de bende al meer en meer aan elkaar hecht; het is deze band die het zedelijk en intentioneel element van ieder misdrijf uitmaakt en die de diffuse schuld van ieder voortbrengt. Dat men ons de afwezigheid van materiële daden, beoogd door een bepaalde incriminatie, niet tegenwerpe. We vragen dat de wetgever al de handelingen die binnen het kader van de activiteit der anti-sociale groepen vallen zou incrimineren, vermits het precies die handelingen zijn die de verwezenlijking der criminele doeleinden verzekeren.

Het hele vraagstuk is omvat in deze intentionele en materiële eenheid: zonder de bende zou het optreden van de delinquent minder geducht zijn en zonder de dynamische hulp van haar leden zou de activiteit van de bende nooit de hoge criminaliteit bereiken.

Janine SEGERS,

Substituut Procureur des Konings te Gent.

- (1) Cf. artt. 106, 108, 124, 128 tot 134, 233, 272, 290, 322 en volg., 440, 471 van het Belgisch Strafwetboek, enz...
- (2) Cf. art. 68 van het Belgisch Strafwetboek en de schikkingen vermeld in vorige nota.
- (3) S. en E. Glueck: *One thousand Juvenile Delinquents*. Cambridge, 1934, p. 94.
- (4) Puffer J. A.: *Boys gangs*. Pedagogical Seminary, 1905, p. 176.
- (5) S. Bernfeld: *Ueber Schulervereine*. Zeitschrift für angewandte Psychologie, V. II, 1916, p. 167.
- (6) C. Burt: *The Young Delinquent*, New York, 1925, p. 466.
- (7) Dr O. Decroly: *Quelques notions générales sur l'évolution affective chez l'enfant*, Bruxelles, 1927.
- (8) F. Thrasher: *The Gang, a Studie of 1313 Gangs in Chicago*, Chicago, 1947.
- (9) F. Lox: *De spontane jeugdgroepering*, Het Kind, December 1949, Januari, Februari 1950.
- (10) J. Chazal: *Les bandes asociales d'enfants et leur réintégration dans les cadres sociaux*, Rééducation, December 1949, p. 12.
- (11) Cf. J. Varendonck: *Recherches sur les sociétés d'enfants*, Bruxelles, 1914.
- (12) W. Foote Whyte: *Street corner Societies*, Chicago, 1943.
- (13) O. Doroschenko: *Der Einfluss des Milieus*, enz. Zeitschrift für angewandte Psychologie, V. 30, p. 66.
- (14) E. Chevaleva-Janovskaja: *Les groupements spontanés d'enfants à l'âge pré-scolaire*. Archives de psychologie, 1927, Vol. 20, p. 219.
- (15) M. Debesse: *L'adolescence*, Parijs, 1942.
- (16) K. Garrison: *The Psychology of Adolescence*, New York, 1946, p. 101.
- (17) Thrasher: *Op. cit.*
- (18) J. Varendonck: *Op. cit.*
- (19) Adelberg: *Führertum in Kindergarten*. Zeitschrift für Paedagogische Psychologie, V. 31, 1930, p. 144.
- (20) A. Levy: *Portraits de meneurs et psychologie du groupe*. Enfance, II, 1947, p. 7.
- (21) Thrasher: *Op. cit.*
- (22) E. Chevaleva-Janovskaja et D. Sylla: *Essai d'une étude sur les enfants meneurs*. Journal de Psychologie, V. 26, 1929, p. 604.
- (23) H. Willis Reals: *Leadership in the High School*. The School Review, V. 46, 1938, p. 523.
- (24) Cf. Varendonck: *Op. cit.*
- (25) Cf. artt. 111, 128 tot 132 en 323 van het Belgisch Strafwetboek.
- (26) Cf. Thrasher: *Op. cit.*

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 22 Maart 1954.

Voorzitter: M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever: M. de Bersaques.

Procureur-Generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Strafvordering. — Hoger beroep. — Verhoor van het O.M. — Wezenlijk vormvoorschrift.

Behoudens het geval, dat enkel de vordering van de burgerlijke partij bij de rechter in hoger beroep aanhangig is gemaakt, is het bij de artikelen 210 van het Wetboek van Strafvordering en 5 van de wet van 1 Mei 1849 voorgeschreven verhoor van het Openbaar Ministerie een wezenlijke rechtsvorm, waarvan de nakoming hetzij in het vonnis, hetzij in het proces-verbaal van de terechtzitting moet worden vastgesteld.

Procureur des Konings te Veurne t/ De Wulf en Serlez.

Gelet op het bestreden vonnis, gewezen door de

Correctionele Rechtbank te Veurne, rechtdoende in hoger beroep, op 27 November 1953;

I. Aangaande de voorziening van de Procureur des Konings:

Over het eerste middel: schending van de artikelen 190 en 211 van het Wetboek van Strafvordering; doordat het Openbaar Ministerie ter zitting werd gehoord in zijn conclusies, noch daartoe werd uitgenodigd door de Rechtbank;

Overwegende dat noch uit het proces-verbaal van de terechtzitting dd. 27 November 1953 van de Correctionele Rechtbank te Veurne, rechtdoende in hoger beroep, noch uit het vonnis, gewezen op dezelfde datum, blijkt dat het Openbaar Ministerie in zijn vordering werd gehoord;

Overwegende dat, behoudens het geval — vreemd aan onderhavige zaak — waarin enkel de vordering van de burgerlijke partij bij de rechter in hoger beroep aanhangig is gemaakt, het verhoor van het Openbaar Ministerie, voorgeschreven bij de artikelen 210 van het Wetboek van Strafvordering en 5 der wet van 1 Mei 1849, een substantiële rechtsvorm is en het naleven ervan hetzij in het vonnis, hetzij in het

proces-verbaal van de terechtzitting dient te worden vastgesteld;

dat het vonnis die wetsbepalingen heeft geschonden en het middel gegrond is;

Overwegende dat het onderzoek naar het tweede middel van belang ontbloomt is, gelet op de verbreking, welke op grond van het eerste middel dient te worden uitgesproken;

II. Aangaande de voorziening van Serlez :

Overwegende dat, om de redenen uiteengezet bij het onderzoek naar de voorziening van het Openbaar Ministerie, de beslissing over de tegen Serlez ingestelde strafvordering behoort te worden verbroken;

Overwegende dat deze verbreking die van de beslissing van veroordeling over de tegen Serlez ingestelde burgerlijke vordering medebrengt;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat melding van dit arrest zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Verwijst de zaak naar de Correctionele Rechtbank te Ieper, rechtdoende in hoger beroep;

Laat de kosten ten laste van de Staat.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 25 Maart 1954.

Voorzitter : M. Vandermersch.

Raadsheer-Verslaggever : M. Rutsaert.

Procureur-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten : Mrs. Van Leynseele en Struye.

Uitweg. — Toegang tot de openbare weg door aansluiting aan een aan de eigenaar van het ingesloten erf toebehorende exploitatieweg.

Wanneer het ingesloten zijn van een erf het gevolg is van een verdeling, moet de uitweg weliswaar over de erven van de deelgenoten worden genomen, doch een overgang, die toelaat de openbare weg te bereiken door aansluiting aan een aan de eigenaar van het ingesloten erf toebehorende exploitatieweg, is een overgang, die toegang geeft tot de openbare weg, indien hij toereikend is voor de exploitatie van bedoeld erf.

Cornelis t/ Cornelis.

Gelet op het bestreden vonnis, op 1 Juli 1953 in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel;

Over het tweede middel : schending van de artikelen 682, 683 en 684 van het Burgerlijk Wetboek,

doordat het bestreden vonnis beslist dat de uitweg tot aan de openbare weg (Brusselstraat) alleen kan genomen worden op de percelen 1, 2, 3 en 4, door eisers op 26 Juni 1952 aangekocht, of op hunne eigendommen kadastraal bekend 269 Q en 269 T, om de reden dat al deze percelen, alsook perceel 269 P, ten behoeve waarvan de verweerders een uitweg vroegen, vroeger toebehoord hebben aan De Bast Anna-Catharina, door wie ze verdeeld werden, en derhalve die uitweg vaststelt op de plaats, waar er vroeger een losweg bestond, en zulks doet om de enige reden dat eisers geen andere losweg aanbieden op hun eigendom;

zulks terwijl de regel — naar dewelke de uitweg tot de openbare weg dient te worden genomen op de percelen, die vroeger met het perceel, ten behoeve waar-

van uitweg wordt gevraagd aan éénzelfde eigenaar toebehoorden — niet betekent dat deze uitweg tot aan de openbare weg dient te worden verleend, en het volstaat de uitweg te nemen op de vroeger onverdeelde percelen tot aan een weg die tot de openbare weg leidt, vooral wanneer die weg er ene is, die aan dezelfde eigenaar toebehoort, gelijk het ingesloten perceel;

Overwegende dat, wanneer de insluiting het gevolg is van een verdeling, de overgang weliswaar over de erven van deelgenoten moet genomen worden, doch een overgang, die toelaat de openbare weg te bereiken door aansluiting aan een aan de eigenaar van het ingesloten erf toebehorende uitbatingsweg, een overgang uitmaakt, die toegang geeft tot de openbare weg, indien hij voor de uitbating van bedoeld erf volstaat;

Overwegende dat door te weigeren de door aanleggers over hun eigendom aangeboden overgang in aanmerking te nemen om de enkele reden, dat deze overgang op hun eigendom niet aangeboden werd tot aan de openbare weg, het bestreden vonnis het in het middel aangehaalde artikel 682 van het Burgerlijk Wetboek geschonden heeft;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat melding van dit arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde vonnis;

Veroordeelt verweerders tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen, rechtdoende in hoger beroep.

RAAD VAN STATE

3e Kamer. — 2 April 1954. (nr 3283).

Zetel : MM. Devaux, verslaggever, Moureau en Holoye.

Auditoraat : M. Rousseau.

Advocaat : Mr Leleux.

1. Administratieve akten. — Geldigheid. — Schending van de wet. — Gezag van het gewijsde (1 en 2).
2. Openbare ambtenaren. — Indienstreding. — Benoeming (1 en 3).
3. Administratieve akten. — Geldigheid. — Afwendiging van macht (3).

1. De verzoeker wiens beroep tot vernietiging van de weigering hem de eed te laten afleggen, vroeger al door de Raad van State werd afgewezen, is niet ontvankelijk in de middelen van dat beroep welke hij doet gelden tot staving van zijn eis tot vernietiging der benoeming van de in zijn plaats aangestelde.
2. De punten waarover hij zich in een vorig arrest definitief heeft uitgesproken, behoort de Raad van State niet opnieuw te onderzoeken.
3. Dat de benoeming van de opvolger in de loop van het onderzoek van de eerste eis heeft plaats gehad, toont niet aan dat de Minister deze benoeming heeft gedaan met een ander doel dan het aanwijzen van de persoon die hij tot de uitoefening van het ambt de meest geschikte achtte.

Keutiens t/ Belgische Staat (Minister van Justitie)

Gezien het verzoekschrift op 8 Januari 1952 ingediend waarbij Nicolas Keutiens de nietigverklaring vraagt van een besluit van de Minister van Justitie van

16 December 1949, bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 26, 27 en 28 December 1949;

Gelet op het verzoekschrift van 8 Augustus 1953 waarbij Raymond Demanet vraagt in de zaak tussen te komen;

Gelet op het bevel van 26 Augustus 1953 waarbij deze vraag ingewilligd wordt;

Overwegende dat het door verzoeker bestreden besluit als volgt gesteld is : « Bij toepassing van art. 188 van de wet van 18 Juni 1869 is dhr Demanet (Raymond, Louis, Ghislain), adjunct-griffier bij de krijgsraad te velde, gedelegeerd bij het Militair Gerechtshof, benoemd tot adjunct-griffier bij de Krijgsraad te Luik, ter vervanging van dhr Keutens »;

Overwegende dat verzoeker als middel aanvoert dat hij, na bij een ministerieel besluit van 27 Augustus 1948 op regelmatige wijze tot adjunct-griffier bij de krijgsraad te Luik te zijn benoemd, om redenen onafhankelijk van zijn wil verhinderd is geweest de voorgeschreven eed af te leggen, namelijk door het verzet van de Auditeur-generaal, gesteund door de Minister van Justitie, dat het bestreden besluit artikel 188 van de wet van 18 Juni 1869 schendt; dat de verzoeker verder machtsafwending inroept om te laten gelden dat de tegenpartij een « door haar zelf in het leven geroepen toestand » heeft te baat genomen;

Overwegende dat verzoeker op 6 December 1949 een eerste eis bij de Raad van State instelde, waarbij hij vroeg : « de nietigverklaring van de beslissing van de Minister van Justitie waarvan ik door de nota van de heer Auditeur-generaal, als bijlage nr 27 hierbij gevoegd, kennis heb gekregen »; dat de Raad van State het voorwerp van de eis als volgt heeft geïnterpreteerd : « Overwegende dat verzoeker in zijn verzoekschrift beweert dat hij van de beslissing van de Minister van Justitie waarvan hij de nietigverklaring vraagt, door een schrijven van de Auditeur-generaal van 14 September 1949 in kennis werd gesteld in de volgende bewoordingen :

« In antwoord op uw schrijven van 7 September 1949, heb ik de eer U ter kennis te brengen dat de Minister van Justitie in zijn ambtsbericht van 30 December 1948 heeft laten weten dat, bij toepassing van artikel 188 van de wet van 18 Juni 1869, in uwe vervanging diende te worden voorzien. Het komt mij derhalve niet meer toe dhr Krijgsauditeur te Luik te verzoeken uw eed-aflgging te vorderen »;

Overwegende dat de Raad van State deze vraag heeft verworpen omdat « de op 14 September 1949 door de Auditeur-generaal medegedeelde beslissing van de Minister, definitief was... en de op 6 December 1949 ingestelde eis verjaard is »;

Overwegende dat verzoeker, wanneer hij tot staving van zijn onderhavige eis aanvoert dat hij titularis bleef van de plaats waartoe dhr Demanet is benoemd en dat deze benoeming nietig is omdat zij met overtreding van artikel 188 van de wet van 18 Juni 1869 is gedaan, aan de Raad van State voor de tweede maal de eis voorlegt welke deze laatste op 20 April 1951 heeft verworpen; dat deze eerste eis immers een beslissing bestreed, krachtens welke bij toepassing van artikel 188 van de wet van 18 Juni 1869 in de vervanging van de verzoeker diende te worden voorzien; dat verzoeker dus niet meer ontvankelijk is in zijn bewering, dat de Minister dit artikel 188 heeft overtreden door in die vervanging te voorzien;

Overwegende dat het de Raad van State niet toekomt, de door partijen bij de eerste eis naar voren gebrachte argumenten opnieuw te onderzoeken, en evenmin na te gaan of de tegenpartij in de loop van

deze rechtspleging heeft aangevoerd dat zij geen enkele beslissing had genomen; dat het arrest van 20 April 1951 bepaald heeft welke beslissing de Raad van State als definitief beschouwde;

Overwegende, wat de machtsafwending betreft, dat verzoeker als middel aanvoert dat de bestreden benoeming heeft plaats gehad in de loop van het onderzoek van de eerste eis; dat dit feit, noch enig ander aangevoerd gegeven, een reden is om te stellen, dat de Minister de bestreden benoeming zou hebben gedaan met een ander doel dan het aanduiden van de persoon die hij voor de uitvoering van het ambt het meest geschikt achtte,

Besluit :

Artikel 1 : Het beroep wordt verworpen.

Artikel 2 : De kosten, bepaald op de som van 700 fr., zijn ten laste van verzoeker tot een beloop van 300 fr. en ten laste van de tussenkomen partij tot een beloop van 400 fr.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 15 Februari 1954.

Voorzitter : M. Maraite.

Raadsheren : M.M. Gerniers en Noest.

Advocaat-Generaal : M. Matthijs.

Advocaten : Mrs. Cornelis, Piessevaux en Eeckhout.

Onteigening. — Wat is onder een «billijke» schade-loosstelling begrepen ? — Ook de toekomstwaarde. — Bij onteigening van slechts een gedeelte van het goed moet rekening worden gehouden met de mindere waarde van het niet onteigende gedeelte ten gevolge van de onteigening. — «Wachtinteressen».

Bij de bepaling van de «billijke» schade-loosstelling, die ingevolge artikel 11 van de Grondwet aan de onteigende eigenaar toekomt, moet rekening worden gehouden met de volledige waarde van het goed op de dag, waarop de formaliteiten in rechte vervuld verklaard zijn; deze waarde omvat niet alleen de tegenwoordige waarde, maar ook de toekomstige waarde, door het goed verkregen wegens de op datzelfde tijdstip waardeerbare gunstige toekomst-mogelijkheden.

Wanneer de onteigening slechts op een gedeelte van het goed slaat, moet rekening worden gehouden met de eventuele waardevermindering van het niet onteigende gedeelte, nl. ten gevolge van de verbodsbepaling van het geheel en van de daaruit voortvloeiende beperking van de gebruiksmogelijkheden van de overblijvende percelen, thans en in de toekomst.

De zgn. «wachtinteressen» zijn bestemd om in afwachting van de wederbelegging het verlies van de natuurlijke of burgerlijke vruchten van het onteigende goed te vergoeden. Indien de onteigende partij dergelijk verlies niet lijdt, bestaat er geen aanleiding om wachtinteressen toe te staan.

Belgische Staat (Ministerie van Openbare Werken)
t/ De Vos, Wwe Pessemier.

Overwegende dat het oorspronkelijk beroep en het tegenberoep tijdig en regelmatig ingesteld werden;

I. *Nopens de waarde van het in bezit genomene :*

Overwegende dat bij de vaststelling van de «billijke»

schadeloosstelling, welke ingevolge artikel 11 van de Grondwet aan de onteigende eigenaar toekomt, rekening dient te worden gehouden met de volledige waarde van het goed op de datum, waarop de pleegvormen in recht vervuld verklaard zijn;

dat, zoals appellant het zelf bekent, deze waarde niet alleen de huidige waarde omvat, welke het goed verkregen heeft wegens de dan reeds volkomen verwezenlijkte omstandigheden, maar ook de toekomstwaarde, door het goed verkregen wegens de datzelfde tijdstip waardeerbare gunstige toekomstmogelijkheden (R. P. D. B., V° Expropriation pour cause d'utilité publique, n° 619, 620, 680 en v.; Vauthier, Droit administratif, uitgave 6952, n° 313; Edm. Picard, Traité Général de l'Expropriation, 1° deel, blz. 216 en 233);

Overwegende dat uit het deskundig verslag dd. 29 November 1951 duidelijk blijkt, dat het onteigende goed gelegen is te Ronse midden een in volle opgang zijnde « nieuwe wijk », alwaar de prijzen van de grond voortdurend stijgen tot op een bepaalde topprijs van ongeveer 750 à 800 fr. de m² voor de aan de straat gelegen grond, zodat bedoeld goed, afgezien van het onteigeningsdecreet, op het tijdstip der onteigening ook een « vaststaande toekomstwaarde » had;

Dat, rekening houdende met de toekomstwaarde, die van de volledige waarde van het goed te dien tijde reeds deel uitmaakte, de door de deskundigen aangehaalde vergelijkingspunten, dagtekenende van 1950 en 1951, oordeelkundig gekozen zijn om de volledige waarde van het in bezit genomen te benaderen; dat, in strijd met de bewering van appellant, niet al de vergelijkingspunten kleine en ondiepe percelen betreffen, vermits het perceel sub 10° 25 a. 78 ca. groot is en een diepte van circa 120 m. heeft;

Dat het daarenboven redelijk voorkomt de door de vergelijkingspunten aangewezen prijzen aan de « vaststaande toekomstwaarde » volledig aan te passen, vermits de schadeloosstelling niet volledig zijn zou, indien geïntimeerde beroofd ware van de alsdan waarneembare mogelijkheid om in een nabije toekomst de volle waarde van haar goed te ontvangen;

Overwegende dat de door de deskundigen voorgestelde prijzen juist en rechtmatig voorkomen; dat derhalve de volledige waarde van het onteigend goed bedraagt :

- 1° aan de straat gelegen grond (op 40 m. diepte) 44 a. 80 ca. $\times$ 50 = 3.360.000 frank;
- 2° tweede zone (van 40 m. tot 80 m. diepte) 44 a. 80 ca. $\times$ 250 = 1.120.000 frank;
- 3° meer achteraf gelegen grond (vanaf 80 m. diepte) 1 Ha. 2 a. 54 ca. $\times$ 50 = 512.700 frank;
- te zamen : 4.992.700 frank;

II. *Nopens de waardevermindering van de overblijvende percelen :*

Overwegende dat, wanneer de onteigening slechts een gedeelte van het goed betreft, bij de vaststelling van de schadeloosstelling ook dient rekening te worden gehouden met de gebeurlijke waardevermindering, welke door het niet onteigend deel ondergaan werd, nl. uit oorzaak van de verbodsbepaling van het geheel en van de daaruit voortvloeiende beperking van de huidige en toekomstige gebruiks- en aanwendingsmogelijkheden van de overblijvende percelen (R. P. D. B., V° Expropriation, n° 771 en v.; Picard, Opere citato, blz. 288 en v.);

Overwegende dat, indien de waardevermindering geen rechtvaardiging kan vinden in de door de onteigening geschapen onmogelijkheid van uitvoering van de door de onteigenende partij ontworpen urbanisatieplannen, om reden van de al te grote twijfel-

achtigheid van de verwezenlijking dezer plannen, er echter dient rekening te worden gehouden met het feit, dat het onteigend goed, groot 1 Ha. 77 a. 94 ca., met uitwegen op drie verschillende openbare wegen, waarvan twee rijkswegen met groot verkeer, hetwelk uiteraard bijzonder geschikt was in een nijverheidscentrum als Ronse voor het oprichten van een nijverheidscomplex;

Dat, indien de percelen 744, 746 en 750 wegens hun eigen waardevolle geschiktheid tot bouwgrond voor de waardevermindering niet in aanmerking komen, integendeel niet te betwijfelen valt, dat het perceel 749, hetwelk als deel daarvan tot die omvangrijke bestemming van het blok kon bijdragen, ingevolge het feit van de onteigening een waardevermindering heeft ondergaan, niet alleen door het verlies van de bedoelde bestemmingswaarde, maar ook en vooral door het feit, dat het thans volledig afgescheiden is van de percelen 744, 645, 648 en 747/2, en dus slechts over één onvoldoende uitweg naar de openbare weg beschikt;

Dat het aldus redelijk voorkomt, na de volledige waarde van het perceel 749, belopende (op lees) 548.000 fr. (10.960 m² $\times$ 50), wegens de grotere bestemming van dit perceel met 1/5 van deze waarde verhoogd te hebben, zijnde 657.000 (548.000 + 109.000), een schadeloosstelling ten bedrage van de 3/4 van deze laatste waarde voor de aanzienlijke vermindering van toegang naar de openbare weg toe te staan, d.i. $3 \times 657.000 : 4 = 493.200$ frank;

III. *Nopens de kosten van wederbelegging :*

Overwegende dat partijen accoord zijn om de vergoeding wegens wederbelegging op 17 % van de globale vergoeding vast te stellen, hetzij dus 5.485.900 (4.992.700 + 493.200) $\times$ 17/100 = 932.603 frank:

IV. *Nopens de wachtinteressen :*

Overwegende dat de wachtinteressen bestemd zijn om in afwachting van de wederbelegging het verlies van de natuurlijke of burgerlijke vruchten van het onteigend goed te vergoeden (Picard, Codem opere. 2° deel, blz. 35);

Overwegende dat er ten deze bij gebrek aan dergelijk verlies voor de onteigende partij geen aanleiding is om wachtinteressen toe te staan; dat inderdaad niet betwist wordt dat het onteigende goed thans niets opbrengt, terwijl uit de brief dd. 25 November 1953 van de agent der Deposito- en Consignatiekas blijkt, dat de geconsigneerde sommen vanaf de eerste maand, volgende op de storting, een interest van 2 % 's jaars opbrengen;

V. *Nopens de gedingskosten :*

Overwegende dat de kosten van eerste aanleg ten laste van appellant moeten blijven, vermits de door geïntimeerde aldaar gestelde eisen grotendeels toegewezen werden; dat de kosten van hoger beroep eveneens ten laste van dezelfde dienen te worden gelegd, vermits hij hier ook in het ongelijk wordt gesteld (R. P. D. B., V° Expropriation, n° 363; artikel 150 W. B. B. R.);

Om die redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935;
Gehoord het grotendeels eensluidend advies van de heer advocaat-generaal Matthijs;
alle meeromvattende besluiten als ongegrond ver-

werpend, ontvangt het oorspronkelijk beroep en het tegenberoep, verklaart het oorspronkelijk beroep ongegrond en het incidenteel beroep gedeeltelijk gegrond;

Bevestigt dientengevolge het bestreden vonnis, met deze wijzigingen :

1° de door de eerste rechter toegekende vergoeding wordt gebracht op de som van 6.428.503 frank;

2° geïntimeerde wordt veroordeeld het verschil tussen deze som en die van 10.537.223 frank, die voorlopig door de Vrederechter van het kanton Ronse toegekend werd, zijnde 10.537.223 — 6.418.503 = 4.118.720 frank, met de voor deze laatste som ter consignatiekas opgeleverde interesten aan appellant terug te betalen;

Veroordeelt appellant tot de kosten van het hoger beroep.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2de Kamer. — 9 Maart 1954.

Voorzitter : M. Verougstraete.

Raadsheren : M.M. Gerniers en Noest.

O.M. : Van Hauwaert.

Advocaten : Mrs. De Cordier en Moreel.

Vennootschap. — P.V.B.A. — Vereniging van alle aandelen in handen van een enkel vennoot. — Ontbinding van rechtswege van de vennootschap. — Vonnis van faillietverklaring der vennootschap heeft geen gezag van gewijsde wat haar geldigheid betreft.

De vereniging van al de aandelen ener P.V.B.A. in handen van één enkel vennoot brengt van rechtswege de ontbinding van de vennootschap mede. Het begrip maatschap, zoals het bij artikel 1832 B.W. bepaald wordt, sluit het wettelijke bestaan van een éénmans-vennootschap uit.

Een vonnis, waarbij bedoelde vennootschap is failliet verklaard, heeft geen gezag van gewijsde wat de geldigheid van deze vennootschap betreft, omdat deze geldigheid niet voorwerp van dat vonnis is.

Bedoelde vennootschap wordt slechts voor wat betreft haar vereffening geacht te bestaan (art. 178 Wet op de Vennootschappen).

Zij die andere daden dan daden van vereffening hebben verricht, meer bepaald het bedrijf van de ontbonden vennootschap hebben voortgezet, hebben onder de naam van een schijnvennootschap daden van koophandel verricht, voor dewelke zij persoonlijk aansprakelijk zijn.

Vandepierre en Van Pottelberghe t/ Mr. Moreels, Milo en Vijvermen q.q.

Overwegende dat het hoger beroep regelmatig en tijdig werd ingesteld;

Overwegende dat de overdracht van de maatschappelijke aandelen van de P.V.B.A. Van Pottelberggh zonen door de weduwe Jozef Van Pottelberggh aan Albert Van Pottelberggh eerst bij de overeenkomst d.d. 8 Mei 1952 voltrokken werd, vermits de overeenkomst d.d. 5 November 1951 geen voldoende aanwijzingen bevatte om aan de deskundigen toe te laten zonder meer de koopprijs te bepalen (artikel 1591 B.W.; Verbr. 5-6-1953, Rev. 1953-1954, kol. 701);

Overwegende dat de zogezegde overdracht van één maatschappelijk aandeel door Albert Van Pottelberggh

aan Hosselaere Louis, d.d. 7 Mei 1952, waarop appellanten zich beroepen om de vereniging in één hand van al de aandelen van de bedoelde vennootschap te ontkennen wegens zijn fictief karakter geen uitwerking kan hebben;

Overwegende dat het fictief karakter van deze laatste overdracht niet alleen voortspuit uit het feit, dat Hosselaere daags vóór de overdracht van al de aandelen in één hand als vennoot ingeschreven werd, en dat hij uit het aandeelhoudersregister geschrapt werd op 2 December 1952, datum waarop de echtgenote van Albert Van Pottelberggh en de zoon van Alfons als vennoten opgenomen werden, maar ook en vooral uit de verklaring, door Hosselaere vóór de heer rechter-commissaris De Beul op 1 Juni 1953 afgelegd, waaruit blijkt dat partijen bij deze overdracht slechts een naamlening beoogd hebben;

Overwegende dat daaruit volgt dat sedert 8 Mei 1952 al de maatschappelijke aandelen van de P.V.B.A. Van Pottelberg Zonen in handen van één vennoot, namelijk Albert Van Pottelberggh, verenigd werden;

Overwegende dat deze vereniging ipso facto en van rechtswege de ontbinding van de bedoelde vennootschap medebracht (Fredericq, Fr. uitgave 1950, B. IV, nr 7, nr 614 en 624; Verbreking 5-1-1911; Pas. 1911-I-688);

Overwegende dat in strijd met de bewering van appellanten deze vennootschap bij ontstentenis van een eis tot ontbinding niet is blijven voortbestaan, vermits het begrip van de maatschap, zoals het bij artikel 1832 B.W. bepaald wordt, het wettelijk bestaan van een éénmansvennootschap uitsluit;

Overwegende dat het vonnis d.d. 31 Maart 1953, waarbij de P.V.B.A. Van Pottelberghe Zonen failliet is verklaard, geen kracht van gewijsde heeft, wat de geldigheid van deze vennootschap betreft, vermits deze geldigheid nooit het voorwerp van dit vonnis is geweest (artikel 1351 B.W.; Fredericq, Fr. uitgave 1950, B. VIII, n° 558, blz. 773; Verbr. 25-3-18880, Pas. 1880-I-108);

Overwegende dat de bedoelde vennootschap slechts voor wat betreft haar vereffening geacht wordt te bestaan (artikel 178 Ven.);

Dat, waar appellanten andere daden dan die van vereffening hebben verricht en meer bepaald de bedrijvigheid van de ontbonden vennootschap hebben voortgezet, zij onder de naam van een schijnvennootschap handelsdaden hebben verricht, waarvoor zij persoonlijk aansprakelijk zijn;

Overwegende dat appellanten niet betwisten dat de voorwaarden van het faillissement, nl. de staking hunner betalingen en het geschokt zijn van hun krediet vervuld zijn (artikel 437 Fw.);

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935;

Gehoord het eensluidend advies van de heer advocaat-generaal Delahaye;

alle andere besluiten verwerpend;

Ontvangt het hoger beroep; verklaart het ongegrond; bevestigt het bestreden vonnis in al zijn beschikkingen en veroordeelt appellanten tot de kosten van de aanleg.

VLAAMSE JURISTEN

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BURGERLIJKE RECHTBANK TE MECHELEN

21 Juni 1954.

Voorzitter : M. Croonen.
 Rechters : M.M. Van de Wyer en Kiekens.
 Advocaten : Mrs Maarten en Van Battel.

Bezit van roerende goederen. - Art. 2279 B.W. beschermt niet een dubbelzinnig bezit.

Art. 2279 B.W. beschermt niet een dubbelzinnig bezit. Het bezit van meubelen door de koper van een huis is dubbelzinnig, wanneer het huis, waarin die meubelen zich bevonden, door de eigenaar verkocht is onder beding, dat de verkoper zijn leven lang het verkochte huis, samen met de koper zou mogen blijven bewonen en zonder dat iets bedongen is omtrent de meubelen noch omtrent de door de verkoper te bewonen vertrekken.

Bogaerts R. t./Bogaerts L.

Aangezien Bogaerts René bij geregistreerd exploit van deurwaarder J. De Blauw te Mechelen, d.d. 17-12-1953, in hoger beroep komt tegen het vonnis, op tegenspraak gewezen door de heer Vrederechter van het kanton Mechelen-Zuid de 27 November 1953 en waarbij hij veroordeeld wordt bepaalde meubelen en roerende voorwerpen terug te geven binnen de acht dagen na de betekening van dit vonnis en bij gebreke dit te doen binnen de vastgestelde termijn verwezen wordt in betaling van 6.000 fr. als schadevergoeding, samen met de gerechtelijke interesten, waarbij hij bovendien afgewezen wordt van zijn wedereis en veroordeeld tot de kosten;

Aangezien het beroep regelmatig is naar de vorm en de ontvankelijkheid ervan niet wordt betwist;

Gezien, in regelmatige vorm overgelegd, het vonnis waartegen beroep;

Aangezien eiser in beroep tegen het bestreden vonnis laat gelden dat het ten onrechte de eis in revindicatie gegrond heeft verklaard en zijn wedereis heeft afgewezen;

Dat hij op grond van artikel 2279 van het Burgerlijk Wetboek beschermd is tegen de revindicatie van de beweerde eigenaar doordat hij bedoelde lichamelijke roerende zaken in zijn bezit heeft;

Aangezien gedaagden in beroep van hun kant aanvoeren, dat het bezit, waarop eiser in beroep zich beroept, niet de voorwaarden vervult van het bij artikel 2279 bedoelde bezit; dat het naar hun mening dubbelzinnig is en dienvolgens niet als grondslag van het door eiser in beroep ingeroepen « bezit geldt als titel » kan erkend worden;

Aangezien inderdaad door de gedaagden in beroep wordt vooropgesteld en het door eiser in beroep niet wordt tegengesproken, dat hij op 31 Maart 1952 bij authentieke akte van Meester Huysmans, notaris te Mechelen, het huis, waarin zij woonden, aan eiser in beroep verkochten, doch zich in die akte uitdrukkelijk het recht voorbehielden het eigendom te blijven bewonen hun leven lang, samen met de koper — hun zoon.

Dat zij in feite samen met eiser in beroep de woning bleven bewonen, zonder dat er tussen partijen enige regeling getroffen werd omtrent de te bewonen vertrekken;

Aangezien anderzijds door de elementen der zaak ten genoegen van recht bewezen is, dat de meubelen, welke voor de verkoop het huis garnierden en stofeerden en aan gedaagden in beroep toebehoorden, na de verkoop in de woning zijn gebleven, zodat duidelijk

vaststaat dat het bezit, waarop eiser in beroep zich beroept, om het medenemen van de meubelen bij zijn vertrek te rechtvaardigen, in elk geval dubbelzinnig is en de door artikel 2279 van het Burgerlijk Wetboek gestelde voorwaarden mist;

Aangezien eiser in beroep tevergeefs aanvoert, dat hij reeds van voor zijn huwelijk meubelen bezat en deze in de woning van zijn ouders heeft gebracht; dat hij nochtans in gebreke blijft de gegrondheid van deze bewering door een rechtsgeldig bewijs te staven en hij evenmin aanbiedt zulks te doen;

Aangezien de eerste Rechter dan ook terecht geoordeeld heeft, dat de oorspronkelijke eisers gerechtigd zijn, de voorwerpen, medegenomen door eiser in beroep, terug te vorderen of de tegenwaarde ervan; dat hij billijk de tegenwaarde ervan gesteld heeft op 6.000 frank;

Dat de eerste Rechter ook terecht en op juiste gronden, die de Rechtbank overneemt, de wedereis in al zijn hoofden ongegrond heeft verklaard;

Aangezien de bepalingen van de artikelen 2, 24, 34, 36, 37, 40 en 41 der wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken zijn in acht genomen.

Om deze redenen,

De Rechtbank, rechtdoende in hoger beroep, ontvangt het beroep en, er recht op doende, alle verdere of strijdige besluiten verwerpende, verklaart het ongegrond; dienvolgens bevestigt het vonnis a quo.

Veroordeelt eiser in beroep tot de kosten.

NOOT : Zie hierna het bevestigd vonnis van de Vrederechter te Mechelen d.d. 27 November 1953.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE

5e Kamer. — 6 April 1954.

Voorzitter : M. Goris.
 Rechters : M.M. Rollier en Westerlinck.
 O.M. : M. Vanderhoeft.
 Advocaten : Mrs. Van Impe, Delva loco D'Hanens.

Erfdienstbaarheid. — Tenietgaan door ongebruik. — Verdeling van de bewijslast.

Met uitzondering van de wettelijke erfdienstbaarheden, die bestaan in het algemeen belang, gaan alle erfdienstbaarheden, welke ook hun aard moge zijn en op welke wijze ook zij mochten zijn ontstaan, te niet door niet-gebruik gedurende 30 jaar. Deze termijn neemt een aanvang :

1. ten aanzien van voortdurende erfdienstbaarheden van de dag af, waarop een daad is verricht, die strijdig en onverenigbaar is met de erfdienstbaarheid.
2. ten aanzien van niet voortdurende erfdienstbaarheden van de dag af, waarop voor het laatst gebruik is gemaakt van de erfdienstbaarheid.

Wanneer het een voortdurende erfdienstbaarheid betreft, moet het bewijs van het ongebruik gedurende 30 jaar worden geleverd door de eigenaar van het dienend erf. Daar echter in rechte alleen een positief feit kan bewezen worden, moet de eigenaar van het heersend erf de uitoefening van de erfdienstbaarheid bewijzen, wanneer het gaat om een niet voortdurende erfdienstbaarheid.

Van Duyse t/ Bral.

Gezien de stukken, waaronder het vonnis van de

heer Vrederechter van het kanton Beveren-Waas, dd. 31 Maart 1953, in regelmatig afschrift voorgebracht, waartegen A. Duyse tijdig en regelmatig in beroep is gekomen en waartegen Theophiel Bral van zijn kant tegenberoep instelt;

Overwegende dat A. Van Duyse ingevolge koopakte, verleden vóór notaris Goossens-Van Roey te Kallo op 16 October 1946, eigenaar is van twee percelen land, gelegen te Kioldrecht, kadastraal bekend Sectie D n° 823 a, groot 1 Ha. 11 a. 19 ca. en Sectie D n° 824 a, groot 1 Ha. 36 a en 60 ca., palende aan geïntimeerde's percelen, kadastraal bekend Sectie D n° 822, 820 en 819;

Overwegende dat A. Van Duyse ten behoeve van zijn goed aanspraak maakt op een recht van uitweg, losweg en overweg naar de Lange Nieuwstraat toe over de vermelde eigendom van geïntimeerde; dat zijn vordering, ingeleid bij geboekt exploit van deurwaarder J. Caestecker te Beveren dd. 27 Juli 1951, er toe strekt het recht van uit- los- en overweg ten behoeve van zijn percelen Sectie D nrs 824a en 823a te doen erkennen over de percelen Sectie D nrs 819, 820 en 822 van geïntimeerde naar de Lange Nieuwstraat, met veroordeling van Theo Bral om uitweg te verlenen;

Overwegende dat Theo Bral bij wedereis vordert aan A. Van Duyse verbod te doen nog verder ten behoeve van zijn eigendom uitweg te nemen over de percelen Sectie D. 819, 820 en 822 naar de Lange Nieuwstraat toe, op straffe van schadevergoeding; dat de eerste Rechter de hoofdeis als ongegrond heeft verworpen en nagelaten heeft « expressis verbis » uitspraak te doen over de wedereis;

Overwegende dat al de besproken percelen Sectie D. nrs 819, 820, 822, 823a en 824a samen met meer andere naastgelegen percelen vroeger in éénzelfde eigendom verenigd waren; dat echter op verzoek van de heer Gustave Henri Paul Baron van Outhousden bij akte verleden voor Meester Albert Van Bevere, notaris te Brussel, op 14 December 1888 overgegaan werd tot de openbare verkoop van al deze goederen; dat percelen 824 en 823 toen toegewezen werden als zijnde lot 9, terwijl perceel 822 deel uitmaakte van lot 8 en de percelen 820 en 819 tot lot 7 behoorden; dat lot 9 enerzijds en de loten 8 en 7 anderzijds aan verschillende eigenaars toegewezen werden en sedertdien niet meer verenigd werden; dat bij voormelde akte-verkoop uitdrukkelijk bepaald werd: « de kopen 11, 10, 9, 8 en 7 zullen elkander wederzijds uitweg moeten verlenen langs den uitweg C.D. »; dat volgens aangehecht plan de uitweg C.D. de bebouwing van lot 9 aldus moest mogelijk maken over de loten 8 en 7 naar de Lange Nieuwstraat;

Overwegende dat hieruit dus afdoende blijkt, dat de erfdienstbaarheid, waarop A. Van Duyse zich beroept, bij titel — zijnde de notariële akte dd. 14 December 1888 — regelmatig gevestigd werd ten nutte van de huidige eigendom van A. Van Duyse ten laste van de huidige eigendom van Th. Bral;

Overwegende dat Theophiel Bral echter beweert, dat bedoelde erfdienstbaarheid verjaard is, te niet gegaan is door ongebruik vanwege de vroegere eigenaars van het heersend erf en opnieuw eerst gebruikt wordt vanaf 28-8-1947; dat A. Van Duyse dit ten stelligste betwist;

Overwegende dat met uitzondering van de wettelijke erfdienstbaarheden, die in het algemeen belang gevestigd werden, alle erfdienstbaarheden, welk ook hun aard en wijze van ontstaan mochten zijn, te niet gaan ingevolge nietgebruik gedurende 30 jaar (De Page T. VI nr 661; Planiol et Ripert T. III. Nr 993; Colin et Capitant, T. I, bl. 990; Rép. prat. V° Servitudes nr 574);

Overwegende dat de termijn van deze verjaring aan-

vang neemt 1) vanaf de dag, waarop een daad verricht is, die strijdig en onverenigbaar is met de erfdienstbaarheid, wanneer het een voortdurende erfdienstbaarheid betreft; 2) vanaf de dag, waarop voor het laatst gebruik gemaakt is van de erfdienstbaarheid, wanneer het, zoals ten deze voor een los- uit- of overweg een niet-voortdurende erfdienstbaarheid geldt (Cass. fr. 16-3-1903, Sirey 1908-1-90);

Overwegende dat het bewijs van dit ongebruik gedurende 30 jaar dient te worden geleverd door de eigenaar van het dienend erf, wanneer het een voortdurende erfdienstbaarheid betreft; dat echter in rechte enkel het bewijs van een positief feit mogelijk is, zodat de eigenaar van het heersend erf het gebruik van de erfdienstbaarheid moet bewijzen, wanneer het, zoals ten deze, een niet voortdurende erfdienstbaarheid geldt; (zie o.m. Planiol et Ripert T. III. nr 993 in fine; Aubry et Rau T. III par. 255; Cass. fr. (req.) 15-2-1842 Sirey 1842-1-344; Lyon 9-4-1881 D. P. 1882-2-20, Sirey 1884-2-164);

Overwegende dat in onderhavig geval A. Van Duyse dus het positief bewijs van het gebruik der erfdienstbaarheid moet leveren;

Overwegende dat echter alle verjaringen hoe ook genaamd ingevolge oorlogsfeiten wettelijk geschorst werden 1) van 21-8-1914 tot 30-9-1919 bij K.B. van 16 Augustus, 28 September en 26 October 1914; 2) van 16-5-1940 tot 31-10-1940 bij Wetsbesluit van 15-5-1940; 3) van 4-9-1944 tot 1-4-1946 bij Wetsbesluit van 1-5-1944; dat de verjaringstermijn van 30 jaar dus dient te worden verlengd met deze drie tijdspannen van schorsing;

Overwegende dat de eerste Rechter, op grond van art. 283 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering terecht de wraking heeft aangenomen van de door Van Duyse voorgebrachte getuigen Van Gysel Petrus en Van Gysel Adolf, al was het maar om reden van hun bloed- of aanverwantschap met beide partijen;

Overwegende dat Werner Geerts, eveneens door A. Van Duyse opgeroepen, echter op de meest stellige wijze verklaard heeft, dat hij zelf persoonlijk van 1907 tot half Januari 1920 met kar en paard gereden heeft langs de losweg, bekend als zijnde de hogervermelde lijn C.D., en zulks voor de bebouwing van de percelen 823 en 824a, welke zijn vader, Jozef Geerts, toen in pacht had; dat hij in 1924, samen met zekere Henri Pauwels dit landbouwbedrijf overgenomen had voor het winnen van aardappelen en toen met kar en paard gereden is langs het uiteinde der percelen 822, 820 en 819 (zijnde dus langs bedoelde losweg C.D.);

Overwegende dat Werner Geerts verder heeft verklaard dat hij, die mede-eigenaar van de percelen 823a en 824a geworden was, deze in 1946 aan A. Van Duyse heeft verkocht en hem toen zijn bovenvermeld persoonlijk gebruik van bedoelde erfdienstbaarheid van 1907 tot 1920 mondeling heeft bevestigd, er echter bijvoegende dat hij daar verder niets van afwist;

Overwegende dat getuige Geerts W. bijzonder goed in staat was om met kennis van zaken de Rechtbank in te lichten; dat hij klaarblijkelijk geen enkel belang heeft bij onderhavig geding; dat trouwens in de verkoopakte van 16-10-1946 de thans betwiste erfdienstbaarheid niet bedongen werd en W. Geerts dus geen enkele vordering tot vrijwaring te vrezen heeft; dat geïntimeerde zelf klaarblijkelijk van de volledige onpartijdigheid van getuige Geerts W. overtuigd was; dat inderdaad tijdens de getuigenverhooren de beide partijen er duidelijk op uit waren om zoveel mogelijk getuigen te wraken, doch Theophiel Bral niet de minste opmerking heeft geuit omtrent het horen van getuige Geerts;

Overwegende dat het natuurlijk niet opgaat een ge-

tuigenis zo maar gewoon op zij te schuiven, eenvoudig omdat ze niet volledig overeen te brengen is met de verklaringen van enkele zuiver negatieve getuigen uit het tegenverhoor; dat de gewetensvolle getuigenis van W. Geerts, blijk geeft van volledige objectiviteit en nauwgezetheid en, in strijd met wat de eerste Rechter aannam, alle waarborgen biedt van oprechtheid, ernst en eerlijkheid, zodat ze ten volle te vertrouwen valt;

Overwegende dat dergelijke getuigenis op zichzelf reeds volstaat om de overtuiging der Rechtbank te vestigen (zie o.m. Glasson en Tissier T. II nr 657, bl. 778 en 779; Cass. fr. req. 24-7-1911 Sirey 1911-1-520; Garsonnet et Cezar Bru. T. II nr 325 bl. 544; Bioche. V° Enquête nr 510; Carré et Chauveau sur Carré, T. III. question 1099; Rodière T.I. bl. 411; civ. rej. 11-12-1851. D.P. 1851-5-447; Req. 20-6-1864 D. P. 1864-1-391; enz.);

Overwegende dat uit de afdoende positieve getuigenis van W. Geerts blijkt dat van 1888 tot 1947 op voldoende wijze gebruik gemaakt is van de betwiste erfdiensbaarheid ten einde de verjaring en het teniet gaan ervan te voorkomen; dat A. Van Duyse aldus het op hem rustende bewijs geleverd heeft;

Overwegende dat de verdere getuigen, waarop Th. Bral zich beroept, slechts kunnen laten uitschijnen dat *bij hun weten* de betwiste erfdiensbaarheid niet meer gebruikt werd; dat de getuigenverhoren uit een vroegere rechtspleging en de geschreven verklaring van zekere personen, geen getuigenbewijs opleveren doch kunnen in aanmerking worden genomen als elementen voor bewijs bij vermoedens; dat dit bewijsmateriaal nochtans onmogelijk tot een afdoende bewijs leiden kan, daar een negatief bewijs onmogelijk is; dat zelfs de er uit voortvloeiende negatieve vermoedens niet van aard zijn om het positief bewijs, door beroeper geleverd, te ontzenuwen of te verijdelen;

Overwegende dat de akten, verleden na 14-12-1888 en houdende eigendomsoverdracht der percelen 823a en 824a, geen melding meer inhouden van de betwiste erfdiensbaarheid, dat integendeel de akte van 21-1-1920 de mogelijkheid van een andere uitweg voorziet, o.m. ten behoeve van deze percelen over de percelen 826 en 834 naar de provinciale weg St. Niklaas - Kieldrecht; dat zulks echter hoegenaamd niets kan afdoen aan de regelmatig bij titel van 14-12-1888 gevestigde erfdiensbaarheid, geen enkele tegenstrijdigheid daarmede inhoudt en zelfs niet eens als een vermoeden van verjaring ervan kan beschouwd worden op een ogenblik waarop, gelet op schorsing der verjaring van 21-8-1914 tot 30-9-1919, het te niet gaan dezer erfdiensbaarheid volstrekt uitgesloten was;

Overwegende dat het oorspronkelijke beroep dus gegrond en het tegenberoep ongegrond voorkomt;

Om deze Redenen,

De Rechtbank, rechtdoende in hoger beroep, alle verdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende, wijst het tegenberoep af als ongegrond, verklaart het beroep gegrond; dienvolgens doet het vonnis a quo te niet en doende wat de eerste Rechter had behoren te doen, zegt voor recht dat beroeper percelen land, kadastraal bekend te Kieldrecht Sectie D. nrs 823a en 824a recht op een uit-, los- en overweg hebben naar de Lange Nieuwstraat over de percelen, kadastraal bekend Sectie D. nr 822, 820 en 819, thans eigendom van geïntimeerde, en zulks op grond en overeenkomstig de bepalingen dienaangaande vervat in de notariële akte, verleden voor Mr Albert Van Bevere, notaris te Brussel, op 14 December 1888;

Veroordeelt derhalve Theophiel Bral om de aldus

bedoelde uit-, los- en overweg te verlenen; en voor het geval Theophiel Bral mocht in gebreke blijven zulks te doen binnen acht dagen na de betekening van dit vonnis, machtigt beroeper van nu af voor alsdan het nodige te doen om de bedoelde uit-, los- en overweg te nemen, en zulks op kosten en risico van geïntimeerde, kosten invorderbaar op eenvoudig vertoon der kwijtschriften;

Veroordeelt geïntimeerde Theophiel Bral tot de kosten van beide instantiën.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

1e Kamer. — 20 Mei 1954.

Voorzitter: M. de Necker.

Rechters: M.M. Moerhout en Dujardin.

Advocaten: Mrs Van Hoorebeke, Van Tyghem, Gits, Tahon en Vandecasteele.

Geneesheer. — Aansprakelijkheid jegens patiënt. — Wanneer uit overeenkomst en wanneer uit onrechtmatige daad? — Aard van de contractuele verbintenis van de geneesheer. — Betekenis van de oproeping in vrijwaring. — Samenloop van de schuld van de verweerder in de hoofdzaak en van die van de verweerder in vrijwaring. — Vordering tot schadevergoeding wegens roekeloos en tergend geding. — Vereisten voor toewijzing.

Wegens niet-nakoming van een verbintenis uit overeenkomst is de schuldenaar slechts contractueel aansprakelijk, niet ook uit onrechtmatige daad. Terwijl de wetgever in de artt. 1382 en 1383 B.W. zich immers beperkt tot de bepaling, dat de dader van een onrechtmatige daad verplicht is aan de benadeelde persoon de door deze geleden schade te vergoeden, regelt hij daarentegen in de artt. 1146 en 1154 B.W. uitvoerig de voorwaarden, de uitgestrektheid en de gevolgen van de aansprakelijkheid uit de overeenkomst. De wetgever zou deze laatste aansprakelijkheid zeker niet zo nauwkeurig geregeld hebben, indien hij de aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad had willen uitbreiden tot de overeenkomst, zodat partijen in geval van wanprestatie de keuze zouden hebben tussen twee vorderingen, nl. die uit overeenkomst, en die uit onrechtmatige daad. Veeleer moet worden aangenomen dat in de mening van de wetgever partijen door het sluiten van een overeenkomst wat betreft de wanprestatie de aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad hebben willen uitsluiten.

Het is echter mogelijk dat de schuldenaar naast het niet-nakomen zijner verbintenis uit overeenkomst zich ook schuldig heeft gemaakt aan een onrechtmatige daad, afgezien van de contractuele verhouding tussen partijen. In dat geval zal hij krachtens art. 1382 B.W. aansprakelijk zijn voor de door die onrechtmatige daad veroorzaakte schade.

De geneesheer is « ex contractu » aansprakelijk voor de gevolgen van een verkeerde behandeling, indien hij de patiënt heeft in behandeling genomen krachtens overeenkomst met hem of met een van zijn familieleden; hij is daarentegen uit onrechtmatige daad aansprakelijk, zo hij buiten overeenkomst de behandeling op zich heeft genomen.

De geneesheer, die een overeenkomst sluit met zijn patiënt, gaat een verbintenis aan om te doen en niet een verbintenis om een bepaald resultaat te leveren. Hij verbindt zich om zijn patiënt gewetensvol volgens

alle regelen der kunst te behandelen, niet echter om hem te genezen.

De oproeping in vrijwaring is de vordering, waarbij een van partijen een derde in het geding roept, opdat deze haar zal vrijhouden voor de mogelijke veroordelingen, waarvoor die derde haar moet waarborgen.

Indien wordt uitgemaakt, dat de door de eiser in de hoofdzaak geleden schade veroorzaakt is door samenloop van de schuld van verweerder in de hoofdzaak en van die van verweerder in vrijwaring, zonder dat ieders aandeel in de aansprakelijkheid kan worden bepaald, zijn beiden «in solidum» tegenover eiser in de hoofdzaak gehouden; hij die de gehele schade heeft vergoed, heeft dan een vordering tegen de ander tot vaststelling van ieders aandeel.

Een vordering van de verweerder tegen de eiser tot schadevergoeding wegens roekeloos en tergend geding kan slechts worden toegewezen, indien de eiser door te dagvaarden te kwader trouw of met onverschoonbare lichtzinnigheid heeft gehandeld. Daar de Staat aan zijn onderdanen eigen richting verbiedt, bezitten dezen in beginsel het recht om zich tot de rechter te wenden ten einde over hun vermeende recht te horen beslissen.

S. t/ V.d.P. en V.d.P. t/ J.

Overwegende dat de vordering, ingeleid bij exploit van 17 November 1953 en ingeschreven ter Algemene Rol onder nummer 2123, strekt tot het horen zeggen voor recht, dat verweerder V. bij de behandeling van het kind S. G. dat leed aan een breuk der rechtedij, de fouten, nalatigheden en onvoorzichtigheden heeft begaan, die bedoeld zijn o.m. door de artikels 1382 en 1383 B.W., en dienvolgens aansprakelijk is voor de daaruit voortgesproten schade en gehouden is deze te vergoeden;

Overwegende dat de vordering ingeleid bij exploit van 9 December 1953 en ingeschreven ter Algemene Rol onder nummer 2164, strekt, na samenvoeging der beide vorderingen en voor zover de aansprakelijkheid van partij V. niet als aquiliaanse verantwoordelijkheid moest worden aangezien, tot het horen veroordelen van verweerder V. op grond van een verantwoordelijkheid uit overeenkomst voor de erge verwickelingen, die zich voordeden in de behandeling van het kind G. S. en voor hare gevolgen;

Overwegende dat volgende vergoedingen gevorderd worden:

A) ten bate van het kind:

a) Wegens zedelijke schade tot op de dag der dagvaarding: 250.000 fr.;

b) wegens verlies van een schooljaar en de nadelen, hieraan verbonden voor de toekomst: 15.000 fr.;

c) wegens stoffelijke schade ten gevolge der blijvende gedeeltelijke werkonbekwaamheid: 2.000.000 fr.;

B) Ten bate van eiser persoonlijk:

a) wegens zedelijke schade: 100.000 fr.;

b) wegens stoffelijke schade: 1. reeds uitgegeven onkosten: 3.740 fr.; 2. voorschot voor de toekomstige behandelingskosten: 25.000 fr.

Overwegende dat de vorderingen, ingeschreven ter Algemene Rol onder nummers 2170 en 2416 en gericht door partij V. tegen partij J., strekken tot de gedwongen tussenkomst van deze laatste partij in het geding ten einde het te wijzen vonnis tegenover haar bindend te horen verklaren en, voor zover de Rechtbank enige fout van eiser in tussenkomst V. mocht bewezen verklaren, tot veroordeling van partij J. in vrijwaring;

Overwegende dat de verschillende vorderingen dienen

gevoegd om met het oog op een goede rechtsbedeling te worden beslist bij één en hetzelfde vonnis;

I. In feite:

Overwegende dat op 5 Augustus 1953 te X., G. S., geboren te X. op 31 Januari 1946, slachtoffer werd van een verkeersongeval, waarbij hij gewond werd;

Dat hij, rijdende per fiets, door een auto werd gevat, ten gronde is gevallen en een breuk heeft opgelopen van de rechteredij; dat het kind ter plaatse onderzocht werd door Dr S.;

Dat de autobestuurder geen schuld aan het ongeval heeft gehad;

Overwegende dat het slachtoffer door dokter S. gevoerd werd naar de kliniek St-Jozef te X., waar het in behandeling genomen werd door chirurg Dr. R. V.;

Overwegende dat op dezelfde dag door Dr. V. Röntgenopnamen werden gemaakt, die de dijbreuk bevestigden en de plaats daarvan vaststelden;

Overwegende dat het been in een gipsverband gewikkeld werd vanaf de inguinale plooi tot het uiteinde van de voet, behalve de tenen;

Overwegende dat het in gips liggende lichaamsdeel onder trekking werd gesteld met een handgewicht en de behandeling, genoemd «traction au zenith», werd toegepast;

Overwegende dat op 11 Augustus 1953 een nieuw radiographisch onderzoek plaats greep, waaruit bleek dat er nog geen reductie was;

Overwegende dat op 12 Augustus 1953 onder algemene narcose en radioscopie nogmaals werd overgegaan tot het reduceren der breuk, een nieuw gipsverband gelegd werd en het kind opnieuw in trekking werd geplaatst;

Overwegende dat op 14 Augustus 1953 nogmaals radiographische platen werden genomen;

Dat op 15 Augustus 1953 een poging tot verbetering der reductie werd gedaan en daarna de strekking met gewichten behouden;

Overwegende dat het gipsverband na enige weken verwijderd werd en het kind in de kliniek gehouden om scharen en wonden aan de rechtersvoet te behandelen;

Overwegende dat op 3 October 1953 het kind de heelkundige kliniek verliet, terug naar huis werd gevoerd en er verzorgd werd door de huisdokter, Dr. J.;

Overwegende dat werd vastgesteld, dat letsels waren ontstaan als verwikkeling ter hoogte van de voet en in andere delen en dat twee grote wonden aanwezig waren;

Overwegende dat eiser, bezorgd over de toestand van zijn kind, advies vroeg aan Dr. M. D. en Dr. P. B., die onderscheidenlijk op 17 October 1953 en 18 December 1953 een verslag hebben opgemaakt;

Overwegende dat eiser, ziende dat zijn kind leed aan diepgaande escharen en necrose, denkende deze te mogen toeschrijven aan verwickelingen, veroorzaakt door een verkeerde medische behandeling, en vreemde noodlottige gevolgen van deze verwondingen voor het kind en het ontstaan van een functionele minderwaarde, bij dagvaarding van 30 November 1953 verweerder V. liet dagvaarden voor de Rechter in Kortgeding ter benoeming van een deskundige;

Overwegende dat bij bevelschrift van 4 December 1953 Dr Vandoorne te Kortrijk als deskundige werd aangesteld met volgende opdracht:

«Kennis te nemen van de beschieden, alle nodige inlichtingen in te winnen, zich ter plaatse te begeven, partijen te onderhoren, het kind G. S. te onderzoeken en in een met redenen omkleed verslag zijn huidige toestand te beschrijven, alle letsels, verwondingen en kneuzingen aan de voet na te gaan, vast te stellen en

met alle nodige inlichtingen te beschrijven, derwijze dat de oorzaak ervan eruit desgevallend zou kunnen afgeleid worden, zonder zich evenwel uit te spreken nopens de oorzaak en de mogelijke verantwoordelijkheid; de bewarende, nuttige of noodzakelijke maatregelen te bepalen, die van aard zijn de schade te doen eindigen of te beperken »;

Overwegende dat de deskundige zijn verslag afsloot op 31 Januari 1954 en op 6 Februari 1954 ter Griffie der Rechtbank neerlegde;

II. In rechte :

1) Wat betreft de hoofdvordering :

a) Principe :

1. Betreft de aansprakelijkheid « *ex quasi delicto* » of wegens onvolkomen misdrijf :

Overwegende dat naar luid van art. 1382 B.W., elke daad van de mens, waardoor aan een ander schade wordt veroorzaakt, diegene, door wiens schuld de schade is ontstaan, verplicht deze te vergoeden;

Overwegende dat naar luid van art. 1383 B.W., deze verantwoordelijkheid zich uitstrekt niet enkel tot de vergoeding der schade, ontstaan door iemands daad, maar ook tot die, veroorzaakt door iemands nalatigheid of onvoorzichtigheid;

Overwegende dat volgens de traditionele leer voor de toepasselijkheid van deze bepalingen de aanwezigheid van een drievoudig element vereist is : de fout of schuldige daad, onvoorzichtigheid of verzuim, de schade en een oorzakelijk verband tussen de foutieve daad en de ontstane schade;

Overwegende dat de in de artt. 1382 en 1383 B.W. bedoelde schuld bestaat in het krenken of niet naleven ener vooraf bestaande verplichting (Rutsaert : « *Fondement de la responsabilité civile* », bl. 9; Planiol : « *Dr. Civ.* », t. IX, n° 863; De Haene : nota sub Verbr., 16 Dec. 1920; Pas. 1921-I-66; id. Flandre Jud. 1901, bl. 229-231; Willems : « *Responsabilité édictée par les articles 1382 à 1386 Code Civil* »; Fromageot : « *De la faute comme source de responsabilité* », bl. 2; noot Renard onder Verbr. 18 Jan. 1945; Rev. Cit. de Jur. Belge 1945, bl. 87; R.P.D.B., t. IX, « *Responsabilité* », bl. 319, n° 69);

Dat het praktische criterium voor de fout moet gezocht worden in de handelwijze van een normaal voorzichtig en bekwaam mens, die zijn zaken met voldoende naarstigheid en zorg beheert, zodat het vrijwillig afwijken van zulk gedrag de fout of « *culpa in abstracto* » uitmaakt (R.P.D.B., t. XI « *Responsabilité* », bl. 319; Bonnecase, « *Dr. Civ.* », t. II, n° 182; Colin et Capitant « *Dr. Civ.* », t. II, bl. 179; Mazeaud « *Responsabilité civile* », t. I, n° 439; De Page « *Dr. Civ.* », t. II, bl. 179);

Overwegende dat het toepassingsgebied van de artikelen 1382 en 1383 B.W. algemeen is en zich uitstrekt tot eenieder, zodat diegene, die een vrij beroep uitoefent, er aan onderworpen is;

2. Betreft de aansprakelijkheid « *ex contractu* » of wegens niet naleven of verkeerd naleven ener verbintenis :

Overwegende dat in principe de gedwongen uitvoering van een overeenkomst dor de schuldeiser kan gevorderd worden (De Page « *Dr. Civ.* », t. III, bl. 113; Laurent « *Dr. Civ.* », t. XVI, n° 194 tot 201; Planiol « *Dr. Civ.* », t. II, n° 259; Planiol et Ripert « *Dr. Civ.* »,

t. VII, n° 781, 783, 873; Verbr. 17-3-1921, Pas. 1921-I-287);

Overwegende dat, wanneer de rechtstreekse uitvoering onmogelijk is, de verbintenis moet uitgevoerd worden door de schuldenaar door betaling van een geldsom als schadevergoeding (De Page, « *Dr. Civ.* », t. III, bl. 119);

Overwegende dat naar luid van art. 1142 B.W. alle verbintenissen om iets te doen of niet te doen opgelost worden in schadevergoeding in geval de schuldenaar de verbintenis niet nakomt, juist omdat het verrichten van een daad niet tegen wil en dank van de schuldenaar kan afgedwongen worden, maar de schuldeiser zich slechts met schadevergoeding moet tevreden stellen, indien het afdwingen van de daad zelf onmogelijk is (Verbr. 6 Maart 1919; Pas. 1919-I-80);

Overwegende dat wanprestatie door foutieve of gebrekkige uitvoering der verbintenis aanleiding geeft tot betaling van schadevergoeding, indien de eigenlijke uitvoering der verbintenis van de schuldenaar niet kan afgedwongen worden;

Overwegende dat naar luid van artikel 1149 B.W. de aan de schuldeiser verschuldigde schadevergoeding in het algemeen bestaat in het geleden verlies en de gederfde winst;

Overwegende dat, in geval de niet-nakoming van de verbintenis niet te wijten is aan de kwade trouw van de schuldenaar, naar luid van art. 1150 B.W., deze slechts gehouden is tot vergoeding van de voorziene of voorzienbare schade ten tijde van het aangaan der overeenkomst;

Dat zelfs bij aanwezigheid van kwade trouw vanwege de schuldenaar, de schadevergoeding niettemin slechts mag omvatten hetgeen een onmiddellijk en rechtstreeks gevolg is van het niet uitvoeren van de overeenkomst;

3. Betreft het samen bestaan van aansprakelijkheid « *ex quasi delicto* » en « *ex contractu* » :

Overwegende dat de vraag moet worden gesteld, of bij het bestaan van een contractuele band niettemin samenloop kan bestaan van contractuele en delictuele aansprakelijkheid, zodat het slachtoffer over twee vorderingen zou beschikken, waarvan het hem vrij zou staan de voordeligste te verkiezen (De Page « *Dr. Civ.* » t. II, bl. 768; Demogue « *Dr. Civ.* », t. V, n° 1246; Mazeaud « *Respons. civile* », t. I, n° 174; Jossierand « *Dr. Civ.* », t. II, bl. 291; Colin et Capitant « *Dr. Civ.* », t. II, bl. 182);

Overwegende dat rechtsleer en rechtspraak hieromtrent verdeeld zijn en uiteenlopend (Brun « *Rapports et domaines des responsabilités contractuelles et délictuelles* »; Van Ryn « *Respons. aquilienne et contracts en droit positif* »; Van Ryn « *La responsabilité délictuelle et quasi délictuelle* », B. J. 1939, bl. 335; De Harven « *A propos des responsabilités contractuelle et délictuelle* »; Rev. Gén. Ass. et respons., 1932, bl. 899; Rutsaert « *De l'exclusion de la responsabilité délictuelle entre contractants* », B.J., 1932, bl. 289; De Ville « *Les responsabilités contractuelle et délictuelle, leurs domaines et leurs rapports* »; Rev. Gén. Ass. et Resp., 1933, bl. 1148; Verbr. 28 Maart 1889; Pas. I, bl. 161; Verbr. 5 Oktober 1893; Pas. 1893-I-321; Verbr. 16 October 1902, Pas. 1902-I-350; Cass. 10 Jan. 1929, Pas. 1929-I-55; Verbr. Fr. 21 Jan. 1890, D. Pér. 1891-I-380; Verbr. Fr. 14 en 15 Jan. 1918, Sirey 1920-I-71; Verbr. Fr. 9 Maart 1936, D. H. bl. 223; Brussel 10 Juli 1931; Pas. 1932-III-51, Antwerpen, 6 Juni 1934, Rk. Wbl. 1934, bl. 108);

Overwegende dat volgens een deel van de rechtsleer en rechtspraak, de artikelen 1382 en 1383 B.W. slechts in het positief of stellig recht de uitdrukking zijn van een hoofdprincipe van natuurlijk recht, zodat deze

artikelen moeten beschouwd worden als zijnde het gemeen recht in zake aansprakelijkheid en toepasselijk op alle toestanden, zowel die, ontstaan in de uitvoering van een overeenkomst als buiten overeenkomst (G. Vandenberghé « Burgerlijke aansprakelijkheid van de Medicus, inzonderheid in het Frans stellig recht », bl. 44-50 en volg.; Planiol, nota sub Parijs 17 Jan. 1905; D. P. 1907-II-97; Verbr. Fr. 21 Juli 18862, Sirey 1862-I-108; Verbr. 10 Jan. 1929, Pas. 1929-I-55);

Overwegende dat de wetgever deze stelling blijkbaar in het stellig recht niet heeft aanvaard;

Overwegende inderdaad dat, zo de wetgever in de artikelen 1382 en 1383 B.W. zich beperkt tot bepaling van de aansprakelijkheid « ex delicto » van de dader ener schadeberokkenende handeling en tot vermelding van het principe der verplichting tot vergoeding, hij integendeel omstandig de voorwaarden, de uitgebreidheid en de gevolgen der aansprakelijkheid « ex contractu » omschrijft in de artikelen 1146 tot 1154 B.W.;

Overwegende dat hij daardoor zeer duidelijk een onderscheid maakt tussen de aansprakelijkheid onder medecontractanten in de uitvoering van een overeenkomst en de aansprakelijkheid onder derden buiten overeenkomst;

Dat dit onderscheid tot een verschillende oplossing leidt wat betreft het bedrag en de berekening der schade (B.W. 1150 en 1151), de beperking daarvan bij overeenkomst, de verjaring, de zwaarwichtigheid der fout, het strafbeding, de bewijslast, enz.;

Overwegende dat de wetgever zeker niet de contractuele aansprakelijkheid op zulke nauwkeurige wijze zou geregeld hebben, had hij de toepasselijkheid der aansprakelijkheid « ex delicto » of « ex quasi delicto » willen uitbreiden tot de overeenkomst, zodat contractanten in geval van wanprestatie de keus zouden hebben tussen twee vorderingen, gegrond ieder op een verschillende aansprakelijkheid;

Overwegende dat veeleer moet aangenomen worden dat in de mening van de wetgever medecontractanten door het sluiten van een overeenkomst de aquiliaanse aansprakelijkheid wensen uit te schakelen, wat betreft de wanprestaties, d.i. de fouten, begaan in de uitvoering hunner verbintenis, spruitend uit de overeenkomst (Paniol et Ripert « Dr. Civ. », t. VI, n° 1493; Josserand « Dr. Civ. », t. II, n° 482; Colin et Capitant « Dr. Civ. », t. II, n° 193 en 194), daar art. 1382 B.W. de openbare orde niet raakt;

Overwegende dus dat het blijkbaar de bedoeling van de wetgever geweest is de toepassing van de artt. 1382 en 1383 B.W. te beperken tot de verhoudingen tussen derden, met uitsluiting der verhoudingen tussen medecontractanten, die tot stand komen bij de uitvoering ener overeenkomst;

Overwegende echter dat de contractuele aansprakelijkheid precies moet omschreven worden in het kader der uitvoering van de overeenkomst; dat zij alleenlijk slaat op de fouten, bedreven binnen de perken der verbintenissen, spruitend uit de overeenkomst, en niet alle fouten dekt, bedreven ter gelegenheid der overeenkomst, zodat in geval van samenlopende fouten, bedreven in verband met de uitvoering van een overeenkomst, sommige best van contractuele, de andere van delictuele aard kunnen zijn (De Page « Dr. Civ. », t. II, bl. 774; R.P.D.B., t. XI, v° « Responsabilité », bl. 333, n° 195);

Dat daarenboven de bedingen van de overeenkomst strijdig met de openbare orde, — zoals het beding van niet-aansprakelijkheid in geval van misdrijf, kwade trouw of grove fout, — geen uitwerksel zullen hebben, zodat in dit geval samenloop van aansprakelijkheid zal kunnen bestaan (R.P.D.B., t. XI « Responsabilité »,

bl. 333, n° 196; Pirson et Devillé « Respons. Civile extra-contractuelle », t. I, n° 28);

4. Betreft de aard van de aansprakelijkheid van de medicus of chirurg :

Overwegende dat de medicus contractueel of quasi delictueel aansprakelijk zijn zal naar gelang de arts of chirurg zijn zorgen gepresteerd heeft in uitvoering van een overeenkomst of buiten overeenkomst (Colin et Capitant « Dr. Civ. », t. II, n° 928; Paniol et Ripert « Dr. Civ. », t. VI, n° 324; Mazeaud « Responsabilité », n° 148);

Overwegende dat het ontstaan van een overeenkomst tussen geneesheer en patiënt afhankelijk is van het voldaan zijn aan de vereisten, noodzakelijk voor de geldigheid van gelijk welke overeenkomst (art. 1108 B.W.);

Overwegende dat hieruit volgt, dat de medische overeenkomst alleen dan mogelijk is, wanneer de patiënt vrij de behandelende geneesheer heeft kunnen of mogen kiezen (Guy Vandenberghé « Burgerlijke aansprakelijkheid van de medicus », bl. 127 en volgende; Moreau « Responsabilité médicale », bl. 16 en 31; Bormans « Répertoire », v° « Médecin », bl. 43 en volg.);

Overwegende echter dat deze keuze niet noodzakelijk persoonlijk geschieden moet en algemeen aangenomen wordt dat, hetzij op grond van een stilzwijgende lastgeving, hetzij op grond van de waarneming buiten last, de naaste bloedverwanten gerechtigd zijn om beroep te doen op een geneesheer, om zijn zorgen te besteden aan een patiënt, die persoonlijk buiten staat is zelf te onderhandelen (Guy Vandenberghé « Burgerlijke verantwoordelijkheid van de medicus », bl. 127; Demogue « Obligations », t. III, n° 13; Rb. Luik, 27 Nov. 1889; Pas. 1890-III-83);

Overwegende dat de contractuele aansprakelijkheid van de geneesheer haar rechtsgrond vindt in art. 1137 B.W. dat luidt : « de verbintenis om voor het behoud van de zaak te zorgen verplicht diegene, die er mede belast is, daaraan al zijn zorgen van een goede huisvader te besteden »;

Dat deze verplichting min of meer uitgebreid is ten aanzien van zekere contracten (Laurent « Dr. Civ. », t. XX, n° 516; Pierson et Devillé, t. II, n° 427; Héger-Gilbert « Déontologie médicale », n° 100 en volg.; Demogue « Obligations », t. VI, n° 181; R.P.D.B., t. XI, v° « Responsabilité », bl. 343);

Overwegende dat de medicus, die met een patiënt contracteert, een verbintenis om te doen en niet een verbintenis om een bepaald resultaat te leveren aangaat, d.i. dat hij zich verbindt zijn patiënt te behandelen volgens alle regelen der kunst en hem gewetensvol en met toewijding te verzorgen (Dufol « Responsabilité civile des médecins », bl. 62; De Page « Droit Civil », t. II, bl. 775, nota 3 in fine), maar zich niet verbindt de patiënt te genezen (Rb. Brussel, 6 Febr. 1946, Rev. Gén. Ass. Resp., 1947, bl. 4104);

Overwegende dat dus de medicus zijn verbintenis zal nageleefd hebben en « de zorgen van een goede familie-vader aan de zaak zal besteed hebben » wanneer hij volgens het arrest van het Franse Hof van Verbreking van 27 Juni 1939 (G.P. 1940-I-48) « aura donné à son client des soins consciencieux, attentifs, conformes aux données acquises de la science »;

Overwegende dat de geneesheer zal gehouden zijn door de quasi delictuele aansprakelijkheid zo dikwijls hij zijn zorgen gepresteerd heeft buiten de persoonlijke toestemming van de patiënt of die van zijn familieleden, wanneer de patiënt niet in staat was naar vrije keuze de behandelende medicus aan te wijzen, alsook wanneer deze buiten de perken van het contract gehandeld heeft;

Overwegende dat dit het geval zijn zal wanneer de zorgen aan de patiënt zijn opgelegd b.v. in het leger, in de gevangenis, in krijgsgevangenschap, enz., of wanneer de patiënt in zulke toestand verkeert, dat hij noch persoonlijk noch door een lasthebber toestemmen kan;

B. Toepassing :

Overwegende dat uit de gegevens van de bundel en meer bepaaldelijk uit de inlichtingen, ingewonnen door export Dr. A. V. blijkt, dat S. G., op 5 Augustus 1953, per fiets rijdend te X., op ongeveer 300 m. van de ouderlijke woning door een auto is gevat, ten gronde gevallen en gewond;

Dat het kind binnen gedragen is in een naburig huis en door Dr. S. onderzocht;

Dat de vader, ondertussen verwittigd, gekomen is en samen met het kind naar de heelkundige kliniek van Dr. R. V., is gevoerd;

Dat het kind in aanwezigheid van de vader in de kliniek geradiografeerd is door Dr. V.;

Dat de huisdokter J., opgebeld door de moeder van het kind, daarop in de kliniek is gekomen;

Overwegende dat de Röntgenfilmen nagezien werden door Dr. J. met Dr. V. en de vader, het geval besproken werd en besloten werd over te gaan tot de behandeling van de vastgestelde «dwarse breuk» van het rechter dijbeen van het slachtoffer door de «traction au zenith»;

Dat de moeder ondertussen gekomen was;

Overwegende dat hieruit afdoende blijkt dat de ouders erin toestemden het slachtoffer aan de zorgen van Dr. V. toe te vertrouwen ten einde de breuk te behandelen;

Dat dus partijen bij overeenkomst gebonden waren;

Overwegende dat eiser aan verweerder verwijt dat hij in de uitvoering van de overeenkomst, fouten heeft begaan, o.m. dat ten gevolge van langdurig en overdreven spannen van het gipsverband zich verwikkelingen voordeden, zijnde diepgaande escharen en necrose, met gedeeltelijke bestendige werkonbekwaamheid voor het kind, uit welke fout voor hem zelf en voor het kind zedelijke en stoffelijke schade is ontstaan;

Overwegende dat dus aan verweerder een contractuele fout wordt ten laste gelegd;

Overwegende dat de bewijslast op aanlegger rust (art. 1315 B.W.), die de fout, de schade en het oorzakelijk verband tussen beide zal moeten bewijzen;

Overwegende dat te dezen de loutere schending van de fysieke integriteit van de patiënt geenszins volstaat om de schuld van de geneesheer te doen vermoeden, daar de geneesheer krachtens zijn beroep juist tot taak heeft in te grijpen op het lichaam (Verbr. 16 Dec. 1948, J.T. 1949, bl. 84; R. Savatier «La Responsabilité Médicale», bl. 61 en 62);

Dat dus niet voldoende is, dat eiser het bewijs zou leveren dat zijn zoon door het ontstaan van verwikkelingen in de verzorging blijvend werkonbekwaam is geworden, maar bewijzen moet dat deze verwikkelingen het gevolg zijn van een verkeerde behandeling; daardoor verstaan het verlenen door verweerder van medische zorgen met onvoldoende nauwgezetheid en oplettendheid, of in strijd met de regelen der kunst of de vereisten der tegenwoordige wetenschap, zodat een gewetensvol, normaal oplettend en voorzichtig dokter niet aldus zou gehandeld hebben;

Overwegende dat verweerder beweert dat het van meetaf aan vaststaat dat hij dergelijke fout niet heeft begaan;

Dat hij het bewijs hiervan wil vinden in het verslag van Dr. V.;

Overwegende dat hij de passus van het verslag inroept, waarin gezegd wordt dat de methode van reductie, genoemd «traction au zenith», de passende methode was in het geval; dat ook het toepassen van een gipslaars met tussenliggende watten, reikende van de middenvoet over de breukhaard tot beneden de liesplooï aanwezig was; dat deze werkwijze nochtans een normaal gevaar levert voor beschadiging van de weke weefsels; dat deze normale verwikkeling, wanneer zij zich voordoet, kan behandeld worden, zodat dit geen nadelige gevolgen laat; dat de eigenlijke dijbreuk in de beste voorwaarden is geheeld en dienaangaande de beste behandeling werd toegepast; dat op 3 October 1953 S. G. tegen het advies in van Dr. V. en tijdens diens afwezigheid werd weggehaald voor verdere verzorging ten huize door Dr. J., toen reeds het bestaan werd waargenomen van blaren en phyctenen op hiel en wreef van de rechtervoet;

Dat verweerder V. uit dit alles afleidt dat hem geen enkele fout in de verzorging van het kind kan ten laste gelegd worden;

Overwegende dat eiser laat uitschijnen dat Dr. V. in zijn verslag buiten de perken en omschrijving van de hem toevertrouwde opdracht is gegaan, zodat de gegevens en besluiten, welke buiten het kader van de opdracht, zoals omschreven in het bevelschrift in Kortgeding, vallen, niet aan aanmerking mogen komen;

Overwegende dat deze mening door de Rechtbank gedeeld wordt;

Overwegende inderdaad dat de Rechter in Kortgeding maar voorlopig beslist in spoedeisende gevallen, zodat tot het wezen der beslissing behoort, dat zij geen nadeel mag toebrengen aan de zaak zelve;

Overwegende dat het bevelschrift van 4 December 1953 aan dit principe herinnert, waar het opmerkt dat «de Rechter in Kortgeding in de opdracht aan de experts de bepaling van de oorzaak ener schade niet mag begrijpen of het vaststellen der onderscheiden verantwoordelijkheid der partijen»;

Overwegende dat de opdracht aan de expert dus herleid werd tot de nauwkeurige en omstandige beschrijving van de staat van het slachtoffer van het ongeval;

Overwegende dat dokter M. D., en dokter P. B., in hun verslagen, onderscheidenlijk van 17 October 1953 en 18 December 1953, de eerste de bestaande toestand beschrijft, de tweede daarbij de oorzaak der escharen bepaalt en in zijn besluit een nogal donkere prognose maakt aangaande de toekomst van het kind van functioneel standpunt uit;

Overwegende dat deze onderzoeken niet op tegenspraak zijn geschied en de verslagen niet tegenover verweerder kunnen worden ingeroepen;

Overwegende dat een deskundig onderzoek dus onontbeerlijk voorkomt;

II. Wat betreft de eis in vrijwaring :

Overwegende dat eiser in vrijwaring V. laat uitschijnen, dat de verantwoordelijkheid voor de behandeling van het kind G. S. niet enkel op hem rust, daar het kind vóór de genezing en tijdens de behandeling aan hem onttrokken werd om ten huize behandeld en verzorgd te worden door Dr. A. J.;

Dat inderdaad, toen bij het afnemen van het gipsverband en van de gewichten bleek, dat ondanks alle voorzorgen op twee plaatsen een blaas was ontstaan op de voet, tegen het advies van eiser in vrijwaring en spijs zijn verzet, de vader op aanraden van Dr. J., de

familie-arts, het kind naar huis liet brengen, om verzorgd te worden door Dr. J.;

Dat de blaren slechts een normale verwikkeling waren, risico waarmede de behandeling, -genoemd «traction au zenith», altijd verbonden is;

Dat deze blaren best konden verzorgd worden in de kliniek, alwaar de letsels volledig kiemvrij konden behandeld worden en de phyctenen droog en aseptisch gehouden;

Overwegende dat eiser in tussenkomst voorhoudt en aanbiedt te bewijzen dat op het ogenblik van het verlaten der kliniek :

1. er geen oedeem, geen de minste infectie, geen diepgaande scharen waren;

2. de wonde goed evolueerde en niet van erge aard was;

3. het weghalen van de patiënt ontijdig geschiedde ondanks het verzet van eiser in vrijwaring en ofschoon het medisch niet te verantwoorden was;

Overwegende dat de oproeping in vrijwaring de vordering is, waarbij één der partijen een derde in het geding roept, opdat deze haar zal vrijhouden voor de mogelijke veroordelingen, waarvoor die derde haar moet waarborgen (Van Bauwel «Burgerl. Procesrecht», t. I, bl. 282);

Overwegende dat de hierboven uiteengezette principes der aansprakelijkheid van de geneesheer toepasselijk zijn op Dr. J., wat betreft zijn tussenkomst in de verzorging van het kind;

Overwegende dat Dr. V. aansprakelijk is «ex contractu» voor de gegelijke en normale uitvoering van de overeenkomst, gesloten met de vader van het slachtoffer, en dat de verzorging der door het ongeval veroorzaakte wonde, tot voorwerp had;

Overwegende dat S. A., vader van het slachtoffer, aansprakelijk is voor de mogelijke schadelijke gevolgen van het verbreken der overeenkomst en het thuisbrengen van zijn zoon; dat deze schadelijke gevolgen ten laste zullen blijven van het slachtoffer;

Overwegende dat Dr. J., tegenover het slachtoffer aansprakelijk is «ex contractu» voor de gegeven raad het kind verder thuis te laten behandelen en voor deze behandeling, die hij aanvaard had;

Overwegende dat, moest worden vastgesteld dat de schade geleden door het slachtoffer, veroorzaakt werd door samenlopende fouten van Dr. V. en van Dr. J., zodanig dat het deel der aansprakelijkheid van ieder in het ontstaan der schade niet zou kunnen geraamd worden, beiden «in solidum» tegenover het slachtoffer zouden gehouden zijn, terwijl Dr. V. tegen Dr. J. een verhaal zou kunnen uitoefenen tot vaststelling van eenieders evenredig aandeel in de schadeloosstelling;

Overwegende dat de vordering tot gedwongen tussenkomst en in mogelijke vrijwaring dus ontvankelijk voorkomt;

Dat echter de gegrondheid daarvan tot nu toe niet bewezen is;

III. Wat betreft de tegenvordering :

Overwegende dat verweerder V. wegens roekeloos en tergend geding de veroordeling vordert van eiser S. tot betaling van 1 fr. schadevergoeding;

Overwegende dat deze vordering van meet af aan ongegrond voorkomt;

Overwegende inderdaad dat de Rechtsmacht en de Rechtbanken ingesteld zijn om van overheidswege de geschillen te beslissen, een oplossing gebiedend aan partijen op te leggen en aan de zegevierende partij de

tussenkomst der openbare macht te verzekeren tot de uitvoering der bekomen beslissing;

Dat hoofdzakelijk daardoor het behoud van de openbare orde en het uitschakelen der private vijandelijkheden om zich zelf recht te verschaffen beoogd worden;

Overwegende dat, indien in een beschaafde Staat de onderdanen zich niet meer eigenmachtig recht mogen verschaffen, zij als gevolg van dit verbod, het recht bezitten zich tot het Gerecht te wenden om hun geschillen te horen beslissen;

Dat eiser dus geen fout heeft begaan doordat hij vóór de Rechtbank heeft gedagvaard en hem enkel een fout zou kunnen ten laste gelegd worden, indien hij te kwader trouw of met onverschoonbare lichtzinnigheid gehandeld had (ordonnance van Villers-Cotterets van 1539 art. 18; Beroep Gent 31 Jan. 1912, pas.-II-121);

Overwegende dat dit ten deze geenszins het geval is; Dat wel integendeel eiser het advies ingewonnen heeft van bekende geneesheren nopens de staat van zijn zoontje en de aard der toegepaste behandeling vooraleer een geding in te spannen;

Dat hij dusdoende slechts een normaal gebruik heeft gemaakt van zijn recht;

Om deze redenen,

De Rechtbank, alle verdere besluiten van de hand wijzende;

Voegt samen de vorderingen, ingeschreven ter Algemene Rol onder de nummers 2123, 2164, 2170, 2416;

En, vooraleer ten gronde uitspraak te doen :

Stelt aan als deskundigen, de heren : Lacquet, hoogleraar te Leuven, 33 Justus Lipsiusstraat; J. Govaerts, hoogleraar, 50 ten Boschstraat, te Brussel; en F. Thomas, hoogleraar, 7 Karel de Kerckhovelaan, te Gent, met volgende opdracht :

Kennis nemen van alle bescheiden en o.m. van de verslagen van de heren geneesheren V., D. en B., alle inlichtingen inwinnen, partijen onderhoren, het kind G. S. zorgvuldig onderzoeken, en in een met redenen omkleed verslag :

1. de huidige staat van het kind te beschrijven en alle letsels, verwondingen en kneuzingen aan de voet na te gaan, die kunnen beschouwd worden als verwikkelingen van de op het kind toegepaste behandeling tot reductie van de rechterbeenbreuk;

2. verklaren of ten gevolge van deze verwikkeling het kind een langere tijdelijke algehele werkonbekwaamheid heeft geleden dan normaal het gevolg moest zijn van de dijbreuk en reductie daarvan, en de duur van deze verlenging bepalen;

3. zeggen of necrose, escharen of letsels, die zich aan de voet van patiënt hebben voorgedaan, moeten aangezien worden als een normaal risico van de toegepaste behandeling, dan wel door een normaal voorzichtig chirurg konden en moesten vermeden worden in de omstandigheden, waarin zij zijn ontstaan;

4. zeggen of het kind ofwel ten gevolge van onvolgende reductie van de breuk ofwel ten gevolge van necrose, escharen of letsels, ontstaan als verwikkeling der behandeling een blijvende gedeeltelijke werkonbekwaamheid zal behouden en de graad daarvan bepalen;

5. zeggen of de behandeling, genoemd «traction au zenith», te dezen aangewezen was, ofwel af te raden, en of de behandeling volgens de regelen der kunst werd toegepast, o.m. wat betreft de zwaarte der gewichten, de kracht der trekking en het spannen van het gipsverband; zeggen of in de toepassing van deze behandeling door Dr. V., behandelende chirurg, enige

fout of onvoorzichtigheid werd begaan, die door een gewetensvol, oplettend en normaal wetenschappelijk gevormd dokter niet zou begaan zijn; in bevestigend geval deze fout bepalen en de nadelige gevolgen ervan vaststellen;

6. zeggen of het niet een onvoorzichtigheid geweest is het kind, terwijl de verwondingen aan de voet niet geheel waren, uit de kliniek te halen en naar huis terug te voeren om het daar te verzorgen;

7. zeggen of door de verzorging ten huize van de patiënt zijn toestand niet verergerd is of ten minste of de verzorging niet op zulke wijze geschiedde, dat de totale genezing daardoor belet werd of ten minste vertraagd;

8. zeggen of de bewarende maatregelen, voorgeschreven door dokter V. in zijn verslag, door de huisdokter, Dr. J., al dan niet werden toegepast; of de verzorging van het kind door Dr. J. goed en degelijk is geweest dan wel of hem enige fout dienaangaande kan ten laste gesteld worden;

9. in besluit zeggen, of de toestand van de voet van patiënt, zowel van anatomisch als van functioneel standpunt uit normaal is of zal worden, of niet. In geval van ontkenning, of de schade te wijten is aan een fout van één der behandelende geneesheren en, zo ja, het noodzakelijk oorzakelijk verband tussen de bedreven fouten en de schade vaststellen; zeggen in welke mate iedere fout bijgedragen heeft tot het ontstaan der schade;

Zegt dat de deskundigen hun opdracht zullen vervullen vóór 15 September a.s., aan partijen vooraf lezing zullen geven van hun verslag, hun opmerkingen of tegenspraken zullen opnemen en beantwoorden, en hun verslag, gesloten met de wettelijke eedformule, ter Griffie dezer Rechtbank zullen neerleggen tegen 15 September 1954;

Houden de beslissing omtrent de kosten aan;

Zegt dat er geen aanleiding bestaat tot schatting van het geding door partijen, daar de wettelijke gronden van raming aanwezig zijn;

Verwijst de zaak naar de Algemene Rol.

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

2e Kanton. — 13 Mei 1954.

Rechter : M. E. Jans.

Advocaten : Mrs. Paul Pollet en Lhonneux.

Dienstecontract. — Bedongen recht van bewoning. —

Opzegging van de dienstbetrekking door de werkgever. — De bediende is niet gerechtigd gebruik te blijven maken van de woning totdat de Werkrechttersraad uitspraak zal hebben gedaan over de al dan niet-geldigheid van de opzegging.

Na opzegging van de dienstbetrekking door de werkgever heeft de bediende, die krachtens het dienstcontract een woning in gebruik heeft, niet het recht die woning in gebruik te houden totdat de Werkrechttersraad zich zal uitgesproken hebben over de door de bediende beweerde ongeldigheid van de opzegging. Immers de partij, die een einde maakt aan de dienstbetrekking zonder inachtneming van de voorgeschreven opzeggingstermijn, kan enkel verplicht worden tot betaling van een schadevergoeding.

Duchèsne t./Mireille Aerts.

Aangezien de eis strekt ten einde te horen zeggen voor recht dat verweerster de kamers, gelegen te Antwerpen, Frankrijklei 30 (derde verdieping en tussenverdieping), zonder recht noch titel bewoont; verweerster zich dienvolgens te horen veroordelen tot ontruiming van voormelde kamers binnen de vijf dagen na de betekening van het te wijzen vonnis;

Overwegende dat verweerster in dienst is geweest van aanlegger als verkoopster tegen een maandelijks wedde van 4.000 fr.;

Overwegende dat buiten haar wedde haar een vrije woning toegekend was op de derde verdieping van het huis, gelegen te Antwerpen, Frankrijklei 30, waar aanlegger een handel drijft onder de benaming « Comptoir Médical H. Duchèsne, Bandagiste-Orthopédiste »;

Overwegende dat bij aangetekend schrijven van 4 Sept. 1953 aanlegger verweerster uit zijn dienst heeft opgezegd tegen 31 Maart 1954;

Overwegende dat een geding, betreffende de termijn van opzegging ahangig werd gemaakt voor de Werkrechttersraad te Antwerpen;

Overwegende dat verweerster weigert de ruimten, die ter harer beschikking waren gesteld in voornoemd huis te ontruimen om reden dat, naar zij beweert, de opzeggingstermijn die haar door aanlegger gegeven werd, onvoldoende is en zij het recht heeft de kamers te blijven bewonen, zolang de Werkrechttersraad zich over de geldigheid van de opzegging niet zal uitgesproken hebben;

Overwegende dat algemeen aangenomen wordt, dat de beide partijen het recht hebben ten alle tijde een einde te maken aan een dienstcontract; dat, indien de partij, die er een einde aan maakt zonder de verplichte opzeggingstermijn te eerbiedigen, enkel kan gehouden worden tot de betaling van een schadevergoeding (Zie Rép. Prat. Droit Belge, V° Louage de Services, n° 254); dat inzonderheid een opgezegde bediende het recht niet heeft de kamers, die hij in gebruik heeft krachtens het dienstcontract, te blijven betrekken (Zie. Nouvelles. Droit Social N° 212 en 213);

Overwegende dat verweerster bijgevolg de bedoelde kamers zonder recht noch titel bewoont;

Overwegende dat krachtens art. 3, 1° Wet van 25 Maart 1876 op de bevoegdheid de Vrederechter bevoegd is om kennis te nemen van de geschillen, betreffende het bezetten zonder recht noch titel;

Om deze redenen :

Wij Vrederechter, rechtdoende op tegenspraak, veroordelen verweerster om de kamers, die zij in haar bezit houdt in het huis, gelegen Frankrijklei nr 30, te verlaten en te ontruimen en ter vrije beschikking van aanlegger te stellen binnen de 30 dagen na de betekening van dit vonnis ...

Veroordelen verweerster tot de kosten.

Verklaren dit vonnis uitvoerbaar.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

VREDEGERECHT TE MECHELEN-ZUID

27 November 1953.

Rechter : M. De Ridder.
Advocaten : Mrs Van Battel en Maarten.

Bezit van roerende goederen. — Strekking van art. 2279 B.W.

Het bij art. 2279 B.W. gestelde vermoeden is slechts van toepassing op de betrekkingen tussen de eigenaar van roerende goederen en de derde verkrijger daarvan, niet op die tussen de eigenaar en de houder of bezitter der zaak.

Bogaerts L. t/Bogaerts R.

Aangezien eisers bij exploit van rechtsingang van deurwaarder H. Heremans te Mechelen dd. 15 October 1953 de verweerder hebben gedagvaard tot terug-gave van sommige roerende voorwerpen of tot betaling van 7.500 fr., zijnde hunne tegenwaarde ;

Aangezien verweerder bij wederreis de veroordeling van eisers vordert om hem sommige roerende voorwerpen terug te geven of hun tegenwaarde, geschat op 2.000 fr., en hun veroordeling tot een schadevergoeding van 2.500 fr. wegens tergend en roekeloos geding.

I. Hoofdeis :

Aangezien eisers beweren dat de verweerder, hun zoon, als vrijgezel steeds bij hen heeft ingewoond en dit ook is blijven doen na zijn huwelijk; dat hij in Juli 1953 verhuisd is en volgende roerende goederen heeft medegenomen, die hun toebehoren en die zij terug eisen : een kleerkast met legkast, bruin van kleur, met drie deuren in eik en met spiegel in middendeur; een lavabo in eik, met twee deuren en schuiven en met wit geschilderd houten blad; een lavabogarnituur, bestaande uit waskom en waterpot in witte steen met een rood bloempje, evenals een daarbij behorend kammenbakje en zeepbakje; een nachttafel in eik, met deurtje en schuif, en met een eikenhouten blad; een tafeltje van ongeveer 65 op 40 cm., in gewoon hout, bedekt met donkerkleurige linoleum met grote bloemen; een staande kapstok op drie poten, ongeveer 1,50 m. hoog, in donker hout met gedraaide toppen; een schouw-garnituur, bestaande uit twee zwart geschilderde potten in gebakken aarde; een Christusbeeld met staander, beschadigd aan de vingers; drie fauteuilkussens in donkerbruin fluweel; drie storeijzers, waarvan twee in hout en een in metaal; een prent in vergulde omlijsting van ongeveer 30 op 40 cm., verbeeldende een weg omzoomd met bomen; twee prenten achter glas, donker van toon, voorstellend een H. Hart en O. L. Vrouwbeeld; drie eiken stoelen met rieten zitting en rieten rugleuning ;

Aangezien uit de uitleg van partijen blijkt dat eisers volgende voorwerpen, die zij opeisen van verweerder, nog in hun bezit hebben : de kleerkast; de twee prenten achter glas, voorstellend H. Hart en O. L. Vrouwbeeld; dat de andere voorwerpen echter in bezit zijn van verweerder ;

Aangezien deze laatste aanvoert dat hij op 31 Maart 1952 het huis zijner ouders heeft gekocht, met de bevoegdheid voor eisers om te blijven inwonen; dat, vermits hij eigenaar is van het onroerend goed, en vermits de door eisers opgeëiste goederen zich in zijn vertrekken bevinden, hij ingevolge art. 2279 B.W. vermoed wordt eigenaar te zijn van die roerende goederen, tot dat eisers het tegendeel zullen bewezen hebben ;

Aangezien het vermoeden, vooropgezet door artikel 2279 B.W., maar van toepassing is op de verhou-

dingen tussen de eigenaar van roerende voorwerpen en de derde-verkrijgers ervan, en niet op de verhoudingen tussen de eigenaar en de houder of bezitter der zaak (zie : Kluyskens, Zakenrecht, eerste uitgave, nr 67; Staes in « Bezit en opeisching van roerende goederen » in R.T. 1939, blz. 457-458) ;

dat bijgevolg in casu art. 2279 B.W. door verweerder niet kan ingeroepen worden ;

Aangezien bewezen is dat verweerder voor en na zijn huwelijk steeds heeft ingewoond bij eisers, zijn ouders, en bij gebrek aan tegenbewijs dient te worden aangenomen dat deze laatsten hun huis bemeubeld hadden ;

Aangezien in 1952 de eisers, die reeds op leeftijd waren, hun huis hebben verkocht aan verweerder ;

dat nergens een bepaling te vinden is, waarbij zij ook hun roerende voorwerpen aan verweerder hebben verkocht ;

dat wel bepaald is dat zij hun leven lang bij verweerder, hun zoon, zullen mogen blijven inwonen, doch dat hun geen beperking van kamers is opgelegd, in welk geval zou kunnen aangenomen worden, dat zij zich ook van hun meubelen gedeeltelijk ontdaan hadden ;

Aangezien dus blijkt dat eisers, die van bedoelde voorwerpen altijd eigenaars geweest zijn, die eigendom nooit hebben overgedragen aan verweerder, die, zoals reeds opgemerkt, evenmin art. 2279 B.W. in zijn voordeel kan inroepen ;

dat eisers dus gerechtigd zijn de voorwerpen, medegenomen door verweerder, op te eisen of de tegenwaarde daarvan ;

dat deze laatste werd geschat op 7.500 fr. en deze schatting niet tegengesproken wordt door verweerder ;

dat, gelet echter op het feit dat een kleerkast en een paar beelden reeds in bezit zijn van eisers, de schatting der voorwerpen, welke in bezit zijn van verweerder, ex aequo et bono mag vastgesteld worden op 6.000 fr.

II. Wedereis :

Aangezien verweerder niet gerechtigd is bepaalde voorwerpen (kleerkast en twee beelden) op te eisen van aanleggers, omdat dezen daarvan eigenaars waren en gebleven zijn ;

Aangezien eisers evenmin een tergend en roekeloos geding hebben ingesteld.

NOOT : Zie hiervoren het vonnis van de Rechtbank te Mechelen d.d. 21 Juni 1954, waarbij bovenstaand vonnis is bevestigd.

VREDEGERECHT TE BERINGEN

7 Mei 1954.

Rechter : M. Vrancken.
Advocaten : Mrs. Geyskens en Degreef.

Pacht. — Opzegging door de verpachter krachtens beding ten einde het verpachte goed zelf in bedrijf te nemen of door een zijner afstammelingen in bedrijf te doen nemen. — Vereisten voor die opzegging. — Vóór het verstreken zijn van de pacht geen onderzoek naar de oprechtheid van de bedoeling van de verpachter. — Voorbarige vordering.

Voor het geval dat partijen bij de pachtovereenkomst zijn overeengekomen, dat de verpachter gerechtigd zal zijn in de loop van de eerste pachttermijn een

ende te maken aan de pacht ten einde het verpachte goed zelf in bedrijf te nemen of het bedrijf over te laten aan zijn afstammelingen, bepaalt art. 1774, § 2/II B.W. alleen dat de verpachter de in art. 1775 B.W. voorgeschreven opzeggingstermijn en modaliteiten van opzegging moet in acht nemen.

Geen enkele wetsbepaling verbiedt aan de verpachter zodanige opzegging te doen, wanneer hij eigenaar of verpachter is van nog andere onroerende goederen, zelfs indien deze voor landbebouwing geschikt of daartoe bestemd zijn.

De verpachter is niet verplicht in de opzegging te vermelden of hij zelf dan wel een zijner afstammelingen het verpachte goed in bedrijf zal nemen.

Zolang de pacht nog loopt moet niet worden nagegaan of de in de opzegging door de verpachter uitgedrukte bedoeling oprecht is: krachtens art. 1774 § 2/II, 5° lid B.W. is de verpachter in geval van betwisting eerst na het verstrijken van de pacht verplicht het bewijs te leveren, dat hijzelf of een van zijn kinderen daadwerkelijk het goed in bedrijf heeft genomen.

Een vordering, strekkend tot het bekomen van een machtiging om de pachter eventueel met behulp van de sterke arm te doen uitzetten en van een veroordeling tot schadevergoeding van een bepaald bedrag voor iedere dag, dat de pachter in gebreke mocht blijven aan het tegen hem gewezen vonnis te voldoen, is voorbarig; de feiten, waarop die vordering betrekking heeft, zullen zich immers eerst kunnen voordoen na de bij het vonnis bepaalde dag van ontruiming.

Schaeken t/ Gillis.

Overwegende dat de eis strekt tot de geldigverklaring van de opzegging door de aanlegger, bij ter post aangetekende brief van 23 Februari 1954 aan de verweerder gedaan tegen 15 Maart 1956;

Overwegende dat de aanlegger bij geschreven en geregistreerde overeenkomst op 27 Maart 1950 aan de verweerder in pacht heeft gegeven een hoeve met aanhorigheden en landerijen, gelegen te Beverlo, Korpel, groot 1 ha. 50 ca., voor een termijn van negen achtereenvolgende jaren, een aanvang nemend op 15 Maart 1951 en tegen de prijs van 4.500 fr. per jaar;

Overwegende dat bij de pachtovereenkomst uitdrukkelijk het recht is bedongen, dat de verpachter het recht heeft in de loop van de negen eerste jaren een einde aan de pacht te maken ten einde de goederen zelf in gebruik te nemen of de gebruikneming er van over te laten aan zijn kinderen of aan een van zijn kinderen, mits te verwittigen bij deurwaardersexploot of aangetekende brief, ten minste twee jaar vooruit;

Overwegende dat de verweerder de geldigheid van de opzegging heeft betwist op grond: 1°) dat de verpachter eerst een einde mocht maken aan de pacht tegen het einde van het derde of het zesde jaar, aldus in het onderhavige geval tegen 15 Maart 1957 in plaats van 15 Maart 1956; 2°) dat de aangehaalde reden niet gegrond is, omdat de aanlegger eigenaar is van nog twee andere pachthoeven, die eveneens verpacht zijn en zelf een belangrijke landbouwonderneming drijft, zodat te betwijfelen valt dat hij een klein huis met nog geen hectaar grond zelf zou in bedrijf nemen; 3°) dat de opzegging niet duidelijk aangeeft of de aanlegger zelf ofwel een van zijn kinderen het pachtgoed zal komen betrekken;

Overwegende dat de opzegging van 23 Februari 1954 in volgende bewoordingen is opgesteld: « Met deze

kom ik ondergetekende U opzegging doen van de boerderij welke gij bewoont om te vertrekken met half Maart 1956 voor eigen gebruik of een mijner kinderen. » (get.) Schaeken, Alfons.

Overwegende dat deze opzegging aan duidelijkheid niets te wensen overlaat; dat uit deze brief wel dege-lijk de bedoeling blijkt van de verpachter om het goed zelf in bedrijf te nemen of het bedrijf er van over te dragen aan een zijner afstammelingen en rekening heeft gehouden met de bij overeenkomst op twee jaar bepaalde termijn van opzegging;

Overwegende dat art. 1774, § 2 alleen voorschrijft, dat de verpachter de opzeggingstermijn en de modaliteiten van opzegging als bepaald bij art. 1775 B.W. moet in acht nemen; dat de aanlegger aan dit voorschrift voldaan heeft door een opzegging te doen bij ter post aangetekende brief ten minste twee jaar vóór de datum, vastgesteld voor het vertrek en met vermelding van de redenen waarom zij gedaan is;

Overwegende dat in de overeenkomst niet bedongen is, dat door de verpachter slechts een einde zou kunnen gemaakt worden aan de pacht tegen het einde van het derde of zesde jaar; dat zij desbetreffend alleen bepaalt, dat de verpachter moet verwittigen ten minste twee jaar vóór het tijdstip, bepaald voor het vertrek van de pachter;

Overwegende dat geen enkele wetsbepaling aan de verpachter verbiedt, opzegging te doen ten einde het pachtgoed zelf in bedrijf te nemen of te laten in bedrijf nemen door zijn afstammelingen, wanneer hij eigenaar of verpachter is van nog andere onroerende goederen, zelfs indien deze voor landbebouwing geschikt of daartoe bestemd zijn;

Overwegende dat de mogelijkheid om wegens de aangehaalde reden een einde te maken aan de pacht in de pachtovereenkomst ten voordele van de verpachter bedongen werd; dat dit beding voorzien en toegelaten is door art. 1774, § 2 B.W., gewijzigd bij art. 11 van de Wet van 7 Juli 1951; dat de verpachter niet gehouden is reeds in de opzegging te vermelden of hij zelf dan wel een zijner afstammelingen het goed in bedrijf zal nemen; dat immers de overeenkomst bepaalt dat de verpachter een einde mag maken aan de pacht, niet alleen om het goed zelf in gebruik te nemen, doch ook om de gebruikneming er van over te laten aan zijn kinderen of aan één van zijn kinderen;

Overwegende dat anderzijds noch de tussen partijen bestaande overeenkomst, noch de bepalingen van de Wet van 7 Juli 1951 vereisen, dat de verpachter reeds in de opzegging zou vermelden door wie in feite de inbedrijfneming zal geschieden;

Dat overigens de pachter bij het sluiten der overeenkomst aanvaard heeft dat de verpachter het recht zou behouden om in de loop van de pacht met het oog op eigen inbedrijfneming, deze te doen ophouden, onverschillig of deze zou geschieden door verpachter zelf of door een of meer zijner afstammelingen; dat de manier waarop het desbetreffend beding werd opgesteld geenszins strijdig is met de afwijkingen, welke de wetgever in verband met de duur van de pacht worden toegelaten;

Overwegende dat thans niet moet worden nagegaan of de in de opzegging door de verpachter uitgedrukte bedoeling wel oprecht is; dat, overeenkomstig de bepaling van art. 1774, § 2, II, 5° lid, de verpachter in geval van betwisting eerst na het verstrijken van de pacht het bewijs zal moeten leveren dat zijn inbedrijfneming of die door één zijner kinderen effectief is;

Overwegende dat de opzegging derhalve als geldig moet worden beschouwd tegen 15 Maart 1956;

Overwegende ten slotte dat de eis voorbarig is, voor zover hij strekt tot het bekomen van een machtiging om de verweerder zo nodig met behulp van de rechtsmacht te doen uitzetten en tot het bekomen van 50 fr. per dag als schadevergoeding voor elke dag, dat de verweerder het goed nog mocht blijven gebruiken na 15 Maart 1956; dat immers de feiten, waarop dit gedeelte van de eis betrekking heeft, zich eerst in de loop van het jaar 1956 zouden kunnen voordoen en het niet mogelijk is van nu af reeds uit te maken of de aanlegger schade zal lijden en in welke mate;

BALIELEVEN

VLAAMSE CONFERENTIE DER BALIE TE ANTWERPEN

Ontvangst der stagiaires

In de zaal der Conferentie had op 29 October 1954 de traditionele ontvangst der eerste jaars stagiaires plaats. Talrijke jonge advocaten van het tweede en derde jaar waren ook bij deze ontvangst aanwezig.

Mr H. Van der Donckt, stafhouder; Mr Victor, oud-stafhouder, en de oud-voorzitters der Conferenties, Mrs W. Opsomer, J. Franck, De Baeck, Ooms, Van Baarle en Rombout, woonden de receptie bij.

De voorzitter, Mr J. Mertens de Wilmars, heette allen en in het bijzonder de eerste jaars stagiaires op hartelijke wijze welkom. Hij wees op de vriendschap en genegenheid, die de Conferentie der jonge advocaten toedraagt en spoorde hen aan alle vergaderingen regelmatig bij te wonen en deel te nemen aan de wel-sprekendheidswedstrijd « Herman de Jongh », aan wiens nagedachtenis hij enkele treffende woorden wijdde. Vervolgens zette de voorzitter het programma der eerstkomende maanden uiteen en verontschuldigde de stafhouder, omdat deze wegens een lichte keelontsteking het woord niet kon voeren, maar er toch aan gehouden had de stagiaires te komen begroeten.

Na de toespraak van de voorzitter luisterde ieder onder het genot van een borrel en sigaar naar oud-voorzitter J. Franck, die zo pas in blakende gezondheid teruggekeerd uit Californië, op originele wijze enkele reisindrukken ten beste gaf.

Bij deze ontvangst werd voor elk stagejaar een stagiaire aangewezen om de jonge advocaten bij het bestuur der Conferentie te vertegenwoordigen, wat ongetwijfeld voor Antwerpen een nieuwigheid is.

Bezoek aan de Tentoonstelling « De Madonna in de Kunst »

Op 30 October 1954 brachten talrijke confraters een bezoek aan de door het Antwerps stadsbestuur in het Museum van Schone Kunsten ingerichte internationale tentoonstelling: « De Madonna in de Kunst ».

Deze tentoonstelling werd op voortreffelijke wijze georganiseerd. Honderden uit buiten- en binnenlandse musea, kerken, kloosters, kastelen, hospitalen en privé verzamelingen bijeengebrachte kunstwerken bieden een indrukwekkend en schitterend overzicht van de Maria-voorstelling in de verschillende kunstuitingen vanaf de VIIe eeuw tot het begin der XVIIIe eeuw.

Onder de leiding van de heer Frans Baudouin, conservator van het Rubenshuis en het openluchtmuseum Middelheim en secretaris van het inrichtend comité dezer tentoonstelling, werden de verschillende zalen be-

zocht. Bij de meest representatieve kunstwerken werd stilgehouden en werd door de deskundige gids uitleg verstrekt over de evolutie van de Mariavoorstelling doorheen de Byzantijnse, Romeinse, Gothische, Renaissance- en Barokperiode van de kunst. Voor deze bondige en uitstekende commentaar werd de heer Baudouin hartelijk toegejuicht en door de voorzitter der Conferentie bedankt.

Nadien werd separaat de in verscheidene zalen tentoongestelde handschriften, prenten en tekeningen bewonderd.

De confraters, die niet deelnamen aan dit bezoek, worden er aan herinnerd, dat de tentoonstelling verlengd is tot 30 November a.s.

H. B.

VOOR DE BRUSSELSE JONGE ADVOCATEN

De Stafhouder van de Balie der advocaten bij het Hof van Beroep te Brussel, verontrust door de grote moeilijkheden die de jonge confraters aan de balie ontmoeten, hetzij om te starten in het professionele leven, hetzij zelfs, wanneer zij ondervinden dat zij daarvoor niet geschikt zijn, om een plaats buiten het Paleis van Justitie te vinden, heeft het zeer gelukkige initiatief genomen één zijner leden van de tuchtraad opdracht te geven zich speciaal met dit probleem bezig te houden. Verleden jaar was dit Mr E. Gilson de Rouvreur, en dit jaar is het Mr Pierre Janssens die de moeilijke opdracht heeft, tussenpersoon te zijn enerzijds tussen de jonge advocaten en hun oudere confraters, voor wat betreft het vinden van een geschikt patroon of het vinden zelfs van een interessante collaboratie, en anderzijds tussen de jongere advocaten en werkgevers buiten het Paleis, voor deze jonge lui, die zich tot een andere carrière dan het advocatenleven geroepen voelen. Dit initiatief kan niets anders dan toegejuicht worden, want het is inderdaad een feit dat bepaalde jonge confraters moeilijkheden ondervinden om zich te laten patroneren door een oudere, gezagvolle en bekwame advocaat.

Anderzijds hebben jonge confraters, die het temperament en voldoende talent hebben om het balieleven aan te pakken, zeer zware financiële moeilijkheden door te worstelen, alvorens zij een zelfstandige studie kunnen opbouwen. Voor hen is natuurlijk de collaboratie bij een oudere confrater aanbevolen.

Nu is het een feit dat in de Brusselse agglomeratie veel oudere confraters zoeken naar een collaborateur die de beide landstalen perfect kent, en dit gezien het aantal zaken die zij verplicht zijn ook in het Nederlands te pleiten.

Voor onze jonge Vlaamse confraters wordt hier een prachtige gelegenheid geboden om zich in het beroep in te werken en de eerste moeilijke jaren door te spartelen.

Doch ook dezen die de roeping van de balie niet hebben, kunnen door Mr Pierre Janssens geholpen worden. Het is inderdaad klaarblijkelijk dat vele werkgevers er zeer zullen aan houden iemand aan te werven die door de balie zelf wordt aanbevolen.

Ieder Brussels advocaat en ook velen daarbuiten kennen Mr Pierre Janssens. Zij weten dat het een dienstwillige, joviale confrater is. Mochten onze jonge advocaten die hem niet kennen hem zonder schroom hun moeilijkheden voorleggen; hij zal hen in onze taal te woord staan en helpen waar hij kan. Hij is de dienstvaardigheid in persoon.

Mr E. Van Cauwelaert.

TAALKUNDIGE KRONIJK

DE STRIJD TUSSEN «OM» EN «VOOR»

... Waar de taal zo gebrekkig gekend is, spreekt het vanzelf dat wel bestaande woorden en zegswijzen verkeerd moeten begrepen en ook verkeerd zullen gebezigd worden.

De voorzetsels *om* en *voor* worden vaak verkeerd gebruikt. We wensen nu maar op één geval te wijzen. Welk voorzetsel past b.v. bij het werkwoord *danken*? Bij veel taalgebruikers heerst een volkomen besluite-loosheid.

Zullen we schrijven *danken om* of *voor*? De keus van het gepaste voorzetsel mogen we niet onderschatten. Het correcte voorzetsel geeft klaar- en vastheid aan de zin; het foutieve voorzetsel leidt tot onbegrip en schaadt aan de betekenis van de geuite gedachte.

Onze lezers kunnen zelf oordelen:

Hij dankte de Roeselaarse bevolking *om* deze gulhartige en geestdriftige ontvangst... (Poperinge, 31-7-1954).

Hij dankte... *om* dit vele werk en besloot met een «ad multos annos» (Id., 30-9-1954).

Tot slot van deze feestavond dankte de jubilaris *om* deze vele blijken van sympathie en medevoelen (idem, 30-9-1954).

De voorzitter dankte de heer... *om* zijn klare uiteenzetting... (Brugge, 15-10-1954).

Heeft het werkwoord *danken* in deze voorbeelden zijn vast voorzetsel? We constateren dat die voorzetselbepaling in West-Vlaanderen alom verspreid is.

Andere taalbeoefenaars en journalisten weren *om* uit hun proza en schrijven zonder dralen:

Professor Miché, dankte het stadsbestuur *voor* deze ontvangst (Oostende, 27-2-1954).

Hij dankte eveneens de dorpbewoners *voor* hun deelneming aan de talrijke feesten en stoeten... (Poperinge, 18-9-1954).

Alvorens in het vliegtuig te stappen, dankte zij nogmaals *voor* het onthaal... (Antwerpen, 19-8-1954).

In naam van de regering... dankte hij de beheerraad *voor* zijn grote toewijding (Oostende, 22-10-1954).

Na de voordracht dankte de heer... de voordrachtgever *voor* zijn (sic) prachtig verhaal... (Brussel, 31-10 — 1-2-11-1954).

Hij dankte vervolgens de aanwezige leden *voor* hun belangstelling (Id., 31-10 — 1-2-11-1954).

Het aanwenden van *om* en *voor* bij het werkwoord *danken* veroorzaakt bij velen verwarring. Ongeoefende taalgebruikers zijn er niet altijd van bewust dat het bezigen van *om* doorgaans volkstaal is.

We lezen o.a. in het «*Woordenboek der Nederlands(ch)e Taal*». (Derde deel, tweede stuk), ('s Gravenhage-Leiden, 1916. Cf. kol. 2283). Men dankt iemand *voor* (d.i. *in ruil voor*) iets. Ik dank u nog *voor* alle goede lessen, mij in mijn studententijd gegeven....

DANKEN. Iemand (voor iets) danken. (J. E. Van Grieken, *Kern der Nederlands(ch)e Spraakleer*. Brussel, 1935, Cf. blz. 93.) Iemand danken *voor*. (Dr. C. Daenen, *Practische Nederlandse Spraakkunst* (Vijfde druk), Lier, 1953. Cf. blz. 182.)

Wij danken U *voor* de hartelijke blijken van deelneming. (J. J. Tavernier, *A B C van het Nederlands(ch)* (Derde Druk). Gent, 1944. p. 47.)

Ik dank u om de toezending van het rolletje alsook

om de beide artikels. Verkeerd gebruik van het vz. *om*. (Alg. Ned.) Ik dank u *voor* de toezending van het rolletje, alsmede *voor* de beide artikels. (C. H. Peeters, *Nederlands(ch)e Taalgids* (Tweede goedkope uitgave). Antwerpen, 1934. Cf. 103.)

* * *

Velen knoeien met het voorzetsel *om*, dat in de meeste gevallen hun heel wat hoofdbrekens kost. Menigeen onder hen kan voortaan het verkeerd gebruik van *om* bij het werkwoord *danken* vermijden.

Verder is het hoog tijd dat wij ons op een edelmoedige manier ontfemen over het miskende en misprezen *voor*.

Hebben wij het geduld van onze lezers op een harde proef gesteld? In dit geval *danken* wij hen *voor* hun belangstelling.

Albert Blontrock

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en Publiek Recht, n° 5, September 1954:

J. Van Gronsveld: De wet van 16 Maart 1954 betreffende de contrôle op sommige instellingen van openbaar nut. — Mr P. C. Boele van Hensbroek: De intrede van het Statuut voor het Koninkrijk in Nederlands Staatsrecht. — X.: De benoeming van de gemeentesecretaris en de voogdijmacht van de Koning.

Arbitrale Rechtspraak: n° 406, October 1954:

Rechtspraak.

Nederlands Juristenblad, afl. 38, 6 November 1954:

Mr G. J. ter Kuile Jr.: Rechterlijke organisatie in Overijsel onder het «ancien» regime. — Mr K. N. Korteweg: Onjuiste kadastrale aanduidingen in transportacten. — Dr Mr W. Schenk: Kerkelijke geschillen voor burgerlijke rechter. — Jhr Mr G. A. Strick van Linschoten: Bestuurlijke en ambtelijke verantwoordelijkheid in de gemeenteadministratie. — Mr D. Sanders: Bewijspatiënten. — Dr G. Swanenburg de Veye: Kostcontracten in 1302 B. W. — Prof. Mr G. E. Langemijer: Nederlands-Duitse Juristenbijeenkomst. — Mr B. L. de Regt: Geneeskundige Scheidsrechters bij de Raden van Beroep (S. V.) of niet? — Mr W. de Vries: Artikel 32 van de Herziene Rijnvaartacte.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie, n° 4372, 6 November 1954:

Mr Sonja Boekman: Titels van kranten en tijdschriften (I). — Y. D. C. van Duyn: Fiscale Notities. — Prof. G. de Grooth: Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Verbintenissenrecht 1953 (VI).

Journal des Tribunaux, n° 4039, 7 novembre 1954:

Paul Speyer: Au dela du positivisme juridique: — Jurisprudence.

Revue de Droit Pénal et de Criminologie, n°, novembre 1954:

R. Hayoit de Termicourt: Propos sur l'article 95 de la Constitution. — R. Grosemans: L'exercice illégal de l'art de guérir. — L. Jimenez de Asua: Chronique de droit pénal hispano-américain.

Recueil Général de l'Enregistrement et du Notariat, n°s 19413-19427, novembre 1954:

Droit civil. — Droit notarial. — Droit fiscal.